

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Banku Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna
za 2015 rok***

Warszawa, 23 maja 2016 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP.....	3
II.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	4
III.	WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI.....	5
	3.1. System Ochrony Instytucjonalnej.....	6
	3.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane.....	6
	3.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych.....	7
	3.4. Realizacja rozliczeń.....	8
	3.5. Karty bankowe i bankomaty.....	9
	3.6. Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych.....	11
IV.	WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI.....	11
V.	WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU.....	12
VI.	RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY.....	13
VII.	DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU.....	16
VIII.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU.....	19
	8.1. Ryzyko kredytowe.....	19
	8.2. Ryzyko finansowe.....	21
	8.3. Ryzyko operacyjne.....	21
IX.	DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA.....	22
X.	NAKŁADY INWESTYCYJNE.....	23
	10.1. Zarządzanie majątkiem Banku.....	23
	10.2. Bezpieczeństwo informacji i systemów teleinformatycznych.....	23
	10.3. Rozwój technologii informatycznej.....	24
XI.	SYTUACJA FINANSOWA BANKU.....	26
	11.1. Aktywa Banku.....	26
	11.2. Pasywa Banku.....	26
	11.3. Rachunek zysków i strat.....	27
	11.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy.....	33
XII.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE.....	34
	12.1. Akcjonariat.....	34
	12.2. Władze Banku.....	36
	12.3. Zasady Ładu Korporacyjnego.....	37
	12.4. Statut Banku BPS S.A.....	38
	12.5. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi.....	40
	12.6. Zmiany organizacyjne.....	41
	12.7. Zarządzanie zasobami ludzkimi.....	41
	12.8. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru.....	43
	12.9. Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych.....	44
XIII.	DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS.....	45
XIV.	PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ.....	46

I. WSTĘP

Miniony rok 2015 był pierwszym rokiem realizacji Programu postępowania naprawczego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., który zakłada przywrócenie wypłacalności, zabezpieczenie płynności, poprawę jakości portfela kredytowego, a także osiąganie wyników finansowych, satysfakcjonujących jego Akcjonariuszy, w szczególności banki spółdzielcze. Był to okres, w którym podejmowane były liczne wewnętrzne działania naprawcze, wynikające z programu, a mające na celu ustabilizowanie i poprawę kondycji finansowej Banku. Bank BPS S.A. w ubiegłym roku prowadził efektywną politykę w zakresie ograniczania swoich kosztów działania, dużo lepiej niż przyjęto w programie naprawczym zrealizował zadania związane z restrukturyzacją i windykacją oraz szybciej niż to było planowane, restrukturyzuje sieć sprzedaży w celu poprawy jej efektywności, a także dostosowania rozmiarów działalności do możliwości kapitałowych Banku.

Najistotniejszym wydarzeniem minionego roku było uznanie w dniu 22 grudnia przez Komisję Nadzoru Finansowego nowego modelu funkcjonowania Zrzeszenia w systemie IPS. Tym samym zostało zrealizowane terminowo jedno z głównych założeń programu naprawczego. Uczestnictwo w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS daje możliwość skorzystania z wielu przywilejów regulacyjnych przewidzianych dla tego typu organizacji, jednakże nakłada na Bank BPS S.A. szereg nowych obowiązków i zadań wynikających z wielostronnej Umowy zawartej w dniu 31.12.2015 r. przez Bank BPS S.A. i 241 zrzeszonych banków spółdzielczych.

W 2015 r. przeprowadzona została emisja zarówno akcji własnych Banku jak i obligacji podporządkowanych o łącznej wartości 148 mln zł. Dokapitalizowanie zostało więc zrealizowane na poziomie 93 % kwoty założonej w programie naprawczym i stanowi bazę do dalszego rozwoju Banku.

W ubiegłym roku prowadzono również wzmożone prace nad zwiększeniem efektywności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz związanego z restrukturyzacją i windykacją. Skutecznie prowadzone działania w tych obszarach pozwoliły na obniżenie portfela kredytów z utratą wartości oraz odzyskanie większej niż przyjęto w programie kwoty wierzytelności trudnych.

W 2015 roku dochód Banku, obliczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wyniku z pozycji wymiany, wyniku na działalności inwestycyjnej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 334 680 tys. zł natomiast w 2014 roku 352 260 tys. zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

W 2015 roku stopa zwrotu z aktywów Banku, obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej, wyniosła 0,01 %, a w 2014 roku minus 0,90 %.

W 2015 roku Bank nie otrzymał wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2014 roku poz. 158).

W 2015 roku Bank Polskiej Spółdzielczości SA nie zawarł istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe, a o wszelkich istotnych umowach oraz wydarzeniach informował w raportach bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych.

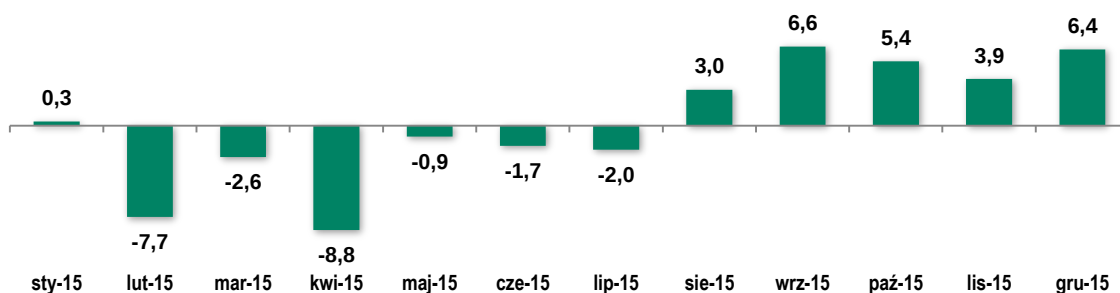
Na dzień 31 grudnia 2015 roku zatrudnienie w Banku wynosiło 1 120 etatów a na dzień 31 grudnia 2014 roku 1 157 etatów.

Zysk brutto Banku BPS S.A. za 2015 r. wyniósł 3,8 mln zł, natomiast zysk netto ukształtował się na poziomie 2,0 mln zł. Należy zaznaczyć, że w 2015 r. wyniki Banku zostały obciążone jednorazową nadzwyczajną wpłatą na rzecz BFG z przeznaczeniem na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku

Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie (SBRiR w Wołominie) w związku z jego bankrutem oraz kosztami rezerwy z tytułu obowiązkowej dla całego sektora składki na rzecz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, łącznie w wysokości 5,7 mln zł.

Na uwagę zasługuje fakt, iż od sierpnia 2015 r. Bank generuje dodatnie miesięczne wyniki finansowe, co świadczy o skutecznie przeprowadzanej restrukturyzacji. Bank zakłada, że odwrócenie negatywnej tendencji będzie trwałe i rentowność działania mierzona poziomem osiąganego zysku będzie się systematycznie zwiększać.

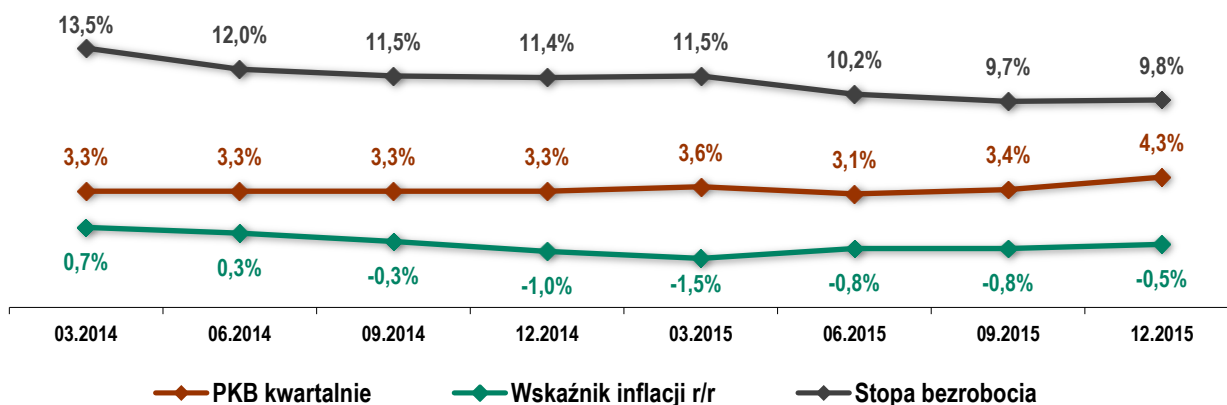
Wykres 1. Wynik finansowy netto wygenerowany w poszczególnych miesiącach 2015 r. (w mln zł)

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Rok 2015 to okres umiarkowanej poprawy koniunktury gospodarczej w Polsce. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wzrost Produktu Krajowego Brutto w 2015 r. wyniósł 3,6 %, wobec 3,3 % w 2014 r. Głównym źródłem wzrostu był popyt krajowy, w tym przede wszystkim konsumpcja indywidualna (1,8 pp.) oraz inwestycje (1,1 pp.). Odmienne niż przed rokiem, pozytywny wpływ na tempo wzrostu PKB w 2015 r. miał także eksport netto (0,3 pp.). Poprawa tempa wzrostu gospodarczego w 2015 r. sprzyjała utrzymaniu pozytywnych tendencji na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2015 r. wyniosła 9,8 %, wobec 11,4 % w grudniu 2014 r. Spadkowi bezrobocia towarzyszył stopniowy wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.

Wykres 2. Wybrane wskaźniki koniunktury gospodarczej

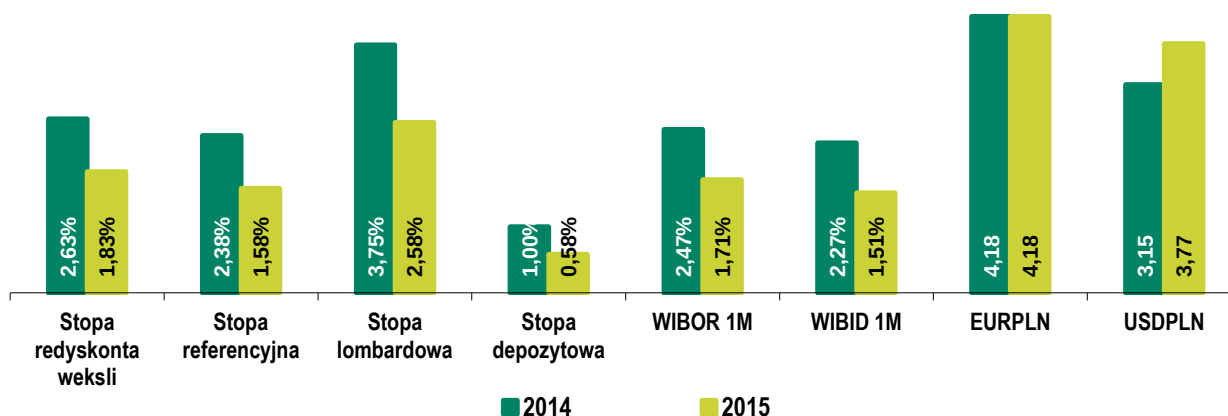

W marcu ubiegłego roku Rada Polityki Pieniężnej podjęła decyzję o redukcji stóp procentowych o 0,50 pp. W efekcie, stopa referencyjna na koniec 2015 r. wyniosła 1,50 %, wobec 2,00 % na koniec 2014 r. Redukcja stóp była przede wszystkim konsekwencją bardzo niskiego poziomu inflacji konsumentów (CPI), który we wszystkich

miesiącach minionego roku kształtował się poniżej zera, osiągając w grudniu 2015 r. poziom minus 0,5 % r./r. Średnioroczna zmiana wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2015 r. wyniosła minus 0,9 %, wobec 0,0 % w 2014 r.

Dokonanie w 2015 r. przez władze monetarne obniżki stóp procentowych NBP wpłynęło na ukształtowanie się średnich rynkowych jednomiesięcznych stawek WIBOR i WIBID w minionym roku na poziomie niższym niż w 2014 r. o 0,76 pp.

Wykres 3. Stopy procentowe oraz kurs złotego (średnioroczne)

W 2015 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,18 zł oraz 3,77 zł i w porównaniu do wartości odnotowanej w roku poprzednim był stabilny wobec euro, natomiast wobec dolara był wyższy o 0,62 zł. Wyraźnie wyższy niż w 2014 r. kurs złotego wobec dolara był konsekwencją reakcji rynków finansowych na pogłębiające się różnice w polityce pieniężnej realizowanej przez banki centralne w Europie (złagodzenie polityki pieniężnej w Polsce) oraz w USA, gdzie dobra koniunktura gospodarcza wspierała oczekiwania, iż rozpoczęcie cyklu podwyżek stóp procentowych nastąpi w 2015 r. Realizacja tych oczekiwań miała miejsce w grudniu 2015 r., gdy komitet decyzyjny Rezerwy Federalnej podniósł stopy procentowe w USA o 0,25 pp.

III. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI

Bank BPS S.A. wspólnie z 359 bankami spółdzielczymi tworzy Zrzeszenie, obejmujące ok. 64 % wszystkich banków spółdzielczych działających w Polsce oraz współpracuje z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym. Realizując funkcje zrzeszeniowe świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem. Działa na rzecz ich rozwoju zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych, dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowanych do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
- 2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
- 3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;

- 4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
- 5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
- 6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
- 7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami;
- 8) obsługę funduszy pomocowych służących przede wszystkim wzmocnieniu bezpieczeństwa kapitałowego banków spółdzielczych oraz wspierających rozwój nowych technologii informatycznych.

3.1. System Ochrony Instytucjonalnej

W 2015 r. wspólnie ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi prowadzono intensywne prace w zakresie budowy nowego modelu biznesowego Zrzeszenia BPS. Przeprowadzone zostały wieloaspektowe prace obejmujące opracowanie regulacji wewnętrznych oraz zasad obowiązujących w Systemie Ochrony.

Wypracowanie odpowiednich rozwiązań poprzedzone zostało procesem konsultacyjnym ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi, którym przedstawiono pakiet projektów dokumentów regulujących zasady funkcjonowania Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Pakiet ten został opracowany przy założeniu, że Umowa Systemu Ochrony będzie zawierana odrębnie od Umowy Zrzeszenia, natomiast zarządzanie Systemem Ochrony zostanie powierzone powołanej w tym celu Spółdzielni.

Prace nad przygotowaniem projektów dokumentów regulujących zasady funkcjonowania Zrzeszenia, spełniającego kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zakończone zostały w IV kw. 2015 r. Zgromadzenie Prezesów w dniu 26 listopada 2015 r. przyjęło pakiet powyższych dokumentów oraz projekt aneksu do Umowy Zrzeszenia, dostosowujący zapisy dotyczące depozytu obowiązkowego do zapisów Umowy Systemu Ochrony.

W dniu 22 grudnia 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzje o zatwierdzeniu projektu Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz uznaniu Systemu Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS. Na tej podstawie 31.12.2015 r. System został utworzony przez Bank BPS S.A oraz 241 zrzeszonych banków spółdzielczych, co stanowi 68 % łącznej liczby zrzeszonych banków.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni powołana Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy Uczestnicy.

Wolę uczestnictwa w przedmiotowym Systemie zgłosiły kolejne banki, które dla spełnienia wymogów formalno-prawnych przystąpienia do Systemu zobowiązane są do podjęcia stosownych uchwał przez Zebrania Przedstawicieli.

3.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

W celu wsparcia utrzymania bezpieczeństwa działalności prowadzonej przez banki spółdzielcze, w strukturze Zrzeszenia funkcjonują trzy fundusze pomocowe, tj. Fundusz Pomocowy, Fundusz Pomocy Bankom Spółdzielczym oraz Fundusz FAPA. Środki z nich pochodzące wspomagają działalność banków spółdzielczych w zakresie zachowania (podtrzymania) bieżącej płynności, wdrożenia nowych technologii informatycznych, wsparcia finansowego przeprowadzanych procesów łączeniowych i programów postępowania naprawczego, a także zwiększenia funduszy własnych banków spółdzielczych.

Na koniec grudnia 2015 r. środki zgromadzone na funduszach pomocowych wyniosły 507,4 mln zł i w porównaniu do stanu z końca 2014 r. zwiększyły się o 23,3 mln zł, tj. o 4,8 %. Największe zaplecze finansowe zapewniał bankom spółdzielczym Fundusz Pomocowy, na którym zgromadzono środki w kwocie 498,5 mln zł.

Tabela 1. Fundusze pomocowe oraz pożyczki udzielone bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Fundusze pomocowe, z tego:	484 103	507 396	23 293	104,8%
Fundusz Pomocowy	470 751	498 529	27 778	105,9%
Fundusz Pomocy BS	3 580	3 580	0	100,0%
Fundusz FAPA	9 772	5 287	-4 485	54,1%
Wykorzystanie śr. z funduszy pomocowych, z tego z:	384 572	421 075	36 503	109,5%
z Funduszu Pomocowego:	371 220	412 208	40 988	111,0%
- pożyczki podporządkowane	325 420	368 108	42 688	113,1%
- pozostałe (w tym głównie płynnościowe)	45 800	44 100	-1 700	96,3%
z Funduszu Pomocy BS	3 580	3 580	0	100,0%
z Funduszu FAPA	9 772	5 287	-4 485	54,1%
Pożyczki podporządkowane udziel. ze środków własnych Banku	6 550	3 000	-3 550	45,8%
- dla zrzeszonych banków spółdzielczych	4 350	800	-3 550	18,4%
- dla niezrzeszonych banków spółdzielczych	2 200	2 200	0	100,0%

Według stanu na 31.12.2015 r. kwota pożyczek udzielonych bankom spółdzielczym z Funduszu Pomocowego wyniosła 412,2 mln zł, z czego 368,1 mln zł dotyczyło 96 pożyczek podporządkowanych, natomiast kwota 44,1 mln zł obejmowała 8 umów o pożyczki pomocowe z przeznaczeniem na poprawę wskaźników płynności oraz realizację założeń programów postępowania naprawczego.

Ponadto, funkcjonowało 8 pożyczek na kwotę 3,6 mln zł, udzielonych z Funduszu Pomocy Bankom Spółdzielczym, wspierających realizację procesów restrukturyzacyjnych, jak również 28 pożyczek z Funduszu Programów dla Rolnictwa FAPA na nowe rozwiązania technologiczne w łącznej wysokości 5,3 mln zł.

3.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów.

Z dniem 1 września 2015 r. wprowadzono nowe zasady zawierania konsorcjów ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi. Mają one na celu usprawnienie i optymalizację po stronie Banku procesów procedowania wniosków dotyczących transakcji konsorcjalnych oraz ograniczenie ryzyka kredytowego związanego z procesem decyzyjnym.

Na koniec ubiegłego roku bilansowy stan kredytów konsorcjalnych ukształtował się na poziomie 2,1 mld zł i w ciągu roku zmniejszył się o 305,9 mln zł. W ewidencji pozabilansowej odnotowano kwotę 74,7 mln zł, tj. niższą niż przed rokiem o 68,3 mln zł.

Tabela 2. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Zaangażowanie bilansowe	2 448 900	2 143 009	-305 891	87,5%
Zaangażowanie pozabilansowe	142 972	74 692	-68 280	52,2%
Razem	2 591 872	2 217 701	-374 171	85,6%

3.4. Realizacja rozliczeń

W ramach działalności zrzeszeniowej Bank prowadzi obsługę elektronicznych rozliczeń pieniężnych krajowych oraz zagranicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. Centrum Rozliczeń Elektronicznych (CRE) Banku, w zakresie rozrachunków międzybankowych i międzyoddziałowych, obsługiwało rozliczenia 693 jednostek banków spółdzielczych i 49 jednostek rozliczeniowych Banku BPS S.A. oraz odpowiadało za poprawność i terminowość przeprowadzanych rozliczeń.

Tabela 3. Zlecenia realizowane w Zrzeszeniu BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	Zlecenia wysłane		Zmiana 2015-2014	Zlecenia otrzymane		Zmiana 2015-2014
	2014	2015		2014	2015	
Ilość zleceń wysłanych i otrzymanych za pośrednictwem ELIXIR						
Zlecenia BS	126 322 800	123 277 023	-3 045 777	63 894 703	66 729 549	2 834 846
Zlecenia własne Banku BPS	4 112 100	5 337 782	1 225 682	3 143 912	3 117 367	-26 545
Razem	130 434 900	128 614 805	-1 820 095	67 038 615	69 846 916	2 808 301
Ilość zleceń rozliczonych w ExpressElixir						
Zlecenia BS	915	2 233	1 318	420	976	556
Zlecenia własne Banku BPS	2 736	11 163	8 427	5 593	8 711	3 118
Razem	3 651	13 396	9 745	6 013	9 687	3 674
Ilość zleceń rozliczonych w systemie Sorbnet						
Zlecenia CRE -Sorbnet	47 877	57 723	9 846	83 749	78 314	-5 435

W 2015 r. za pośrednictwem systemu ELIXIR, wysłanych zostało 128,6 mln szt. komunikatów elektronicznych. Zlecenia banków spółdzielczych stanowiły 95,8 % wszystkich zleceń dedykowanych do systemu ELIXIR, pozostałe 4,2 % stanowiły zlecenia własne jednostek rozliczeniowych Banku.

W przypadku dokumentów odbieranych z systemu ELIXIR, w 2015 r. otrzymano 69,8 mln szt. komunikatów elektronicznych, w tym zlecenia własne Banku stanowiły 4,5 % wszystkich zleceń otrzymanych, natomiast 95,5 % zleceń dotyczyło banków spółdzielczych.

W 2015 r. realizowano również przelewy międzybankowe za pomocą kanału płatności natychmiastowych ExpressELIXIR. Według stanu na 31.12.2015 r. z powyższych usług korzystali klienci 2 banków spółdzielczych oraz 49 placówek sprzedażowych Banku. W ciągu minionego roku ilość zleceń wysłanych zwiększyła się o 266,9 %, natomiast otrzymanych o 61,1 %.

Ilość zleceń kierowanych do systemu Sorbnet w 2015 r. wyniosła 57,7 tys. sztuk i w porównaniu do wielkości odnotowanej w 2014 r. wzrosła o 20,6 %, natomiast liczba zleceń otrzymanych ukształtowała się na poziomie 78,3 tys. sztuk, tj. niższym niż w roku poprzednim o 6,5 %.

Rok 2015 był kolejnym okresem, w którym odnotowano wzrost ilości realizowanych transakcji w obrocie dewizowym w całej Grupie BPS. Korzystne warunki cenowe oraz dostępność wielu rodzajów rozliczeń dewizowych, spowodowały wzrost zainteresowania klientów banków spółdzielczych współpracujących w zakresie transakcji międzynarodowych. Mogą oni w szybki i tani sposób dokonywać transferu środków dewizowych do kontrahentów na całym świecie.

W ubiegłym roku zrealizowano łącznie 726,6 tys. szt. przekazów (eksportowych i importowych), tj. o 14,5 % więcej niż w 2014 r.

Tabela 4. Transakcje w obrocie dewizowym (w szt.)

Wyszczególnienie	Przekazy eksportowe		Zmiana 2015-2014	Przekazy importowe		Zmiana 2015-2014
	2014	2015		2014	2015	
Banki spółdzielcze	448 287	514 413	66 126	110 344	124 548	14 204
Bank BPS S.A.	56 591	62 669	6 078	19 082	24 960	5 878
Razem	504 878	577 082	72 204	129 426	149 508	20 082

3.5. Karty bankowe i bankomaty

Oferta usług kartowych zawiera pełen wachlarz produktów. Należą do niej wydawnictwo i obsługa kart płatniczych, obsługa i rozliczanie bankomatów oraz instalacja, obsługa i rozliczanie terminali POS. Oferowane usługi należą do najnowocześniejszych na rynku. Oferta kart płatniczych obejmuje karty debetowe i kredytowe, zarówno dla klientów indywidualnych jak i firmowych, w tym karty w technologii bezstykowej Visa payWave, MasterCard PayPass, jak również Naklejka Zbliżeniowa. Terminale POS akceptują karty tradycyjne oraz bezstykowe, a także umożliwiają realizowanie transakcji cashback.

Liczba wydanych w Zrzeszeniu BPS aktywnych kart płatniczych na koniec 2015 r. wyniosła 806,3 tys. sztuk, z tego karty Banku BPS S.A. stanowiły 38,5 tys. sztuk, natomiast karty banków spółdzielczych 767,8 tys. sztuk.

Tabela 5. Ilość kart w Zrzeszeniu BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014
Banki spółdzielcze, w tym:	706 139	767 844	61 705
karty debetowe	700 726	761 473	60 747
karty kredytowe	5 413	6 371	958
Bank BPS S.A., w tym:	41 105	38 501	-2 604
karty debetowe	38 125	35 721	-2 404
karty kredytowe	2 980	2 780	-200
Razem Zrzeszenie BPS, w tym:	747 244	806 345	59 101
karty debetowe	738 851	797 194	58 343
karty kredytowe	8 393	9 151	758

Według stanu na 31.12.2015 r. funkcjonowało 2 270 bankomatów, natomiast przed rokiem było ich o 207 sztuk więcej.

Tabela 6. Ilość bankomatów w sieci Zrzeszenia BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014
Banki spółdzielcze	2 414	2 270	-144
Bank BPS S.A.	63	0	-63
Zrzeszenie BPS	2 477	2 270	-207

Zmniejszenie ilości bankomatów w sieci Zrzeszenia BPS związane było z wyłączeniem z niej urządzeń należących do banków z Grupy SGB, które IT Card obsługiwał za pośrednictwem Banku BPS S.A. (tj. zanim IT Card podjął współpracę ze Zrzeszeniem SGB). Równocześnie, w 2015 r. nastąpiło przełączenie bankomatów Banku BPS do sieci Planet Cash.

Niemniej, sieć bankomatów Grupy BPS pozostaje 3-cią pod względem liczebności siecią bankomatów na rynku polskim.

Na koniec 2015 r. w Zrzeszeniu BPS funkcjonowało ponad 18,7 tys. terminali POS służących do obsługi transakcji bezgotówkowych oraz 415 terminali POS w placówkach bankowych, umożliwiających realizację transakcji wypłaty gotówki (Cash Advance).

Tabela 7. Ilość terminali POS i Cash Advance (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014
Terminale POS	10 037	18 664	8 627
Terminale Cash Advance	319	415	96

Wraz ze wzrostem liczby wydanych kart i terminali POS nastąpił przyrost realizowanych transakcji kartowych. Klienci posiadający karty Zrzeszenia BPS w 2015 r. zrealizowali 62,2 mln szt. transakcji na kwotę 15,2 mld zł.

Tabela 8. Ilość i wartość transakcji zrealizowanych kartami w Zrzeszeniu BPS

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014
Liczba zrealizowanych transakcji (mln szt.)	50,6	62,2	11,6
Wartość transakcji (mld zł)	13,7	15,2	1,5

W 2015 r. w obszarze usług kartowych zrealizowano i wdrożono szereg projektów. Należały do nich:

- 1) wdrożenie zabezpieczenia 3D Secure dla płatności internetowych w organizacji Visa i MasterCard. Transakcje realizowane przez internet chronione są w najbezpieczniejszy wymagany przez regulatorów rynku sposób, tj. kodem jednorazowym otrzymywanym przez klienta. Do końca ubiegłego roku z usługi aktywnie korzystało ponad 43,5 tys. klientów;
- 2) zmiana waluty rozliczeniowej z EUR na PLN w organizacji Visa dla transakcji dokonywanych kartami Visa za granicą;
- 3) wdrożenie portalu Kartosfera.pl. Portal umożliwia klientom samodzielne realizowanie usług dotyczących:
 - zastrzeżenia karty,
 - aktywacji usługi 3D Secure,
 - zmiany numeru PIN,
 - aktywacji karty nowej i wznowionej,
 - wyłączenia/włączenia zbliżeniowości na karcie zbliżeniowej,

- zmiany dziennych limitów karty,
- zmiany numeru telefonu do otrzymywania haseł jednorazowych dla transakcji internetowych.

Z usług oferowanych w portalu do końca 2015 r. skorzystało 45 tys. użytkowników.

- 4) wydanie Naklejki Zbliżeniowej. Jest to nowy produkt kartowy umożliwiający łatwe realizowanie transakcji zbliżeniowych. Do końca 2015 r. wydano blisko tysiąc powyższych Naklejek;
- 5) uruchomienie usługi DCC (Dynamic Currency Conversion), tj. Transakcji w Walucie Karty, na terminalach POS. Klient realizujący transakcję kartą wydaną za granicą może zdecydować w jakiej walucie transakcja ma być rozliczona, w PLN lub w walucie karty.

3.6. *Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych*

W 2015 r. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. kontynuował świadczenie odpłatnych usług na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych, m.in. w zakresie kontroli wewnętrznej instytucjonalnej oraz kontroli bezpieczeństwa informacji i legalności oprogramowania. Ponadto, Bank wspomagał banki spółdzielcze w zakresie zarządzania ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności, a także wyceny dłużnych papierów wartościowych.

Tabela 9. Przychody z tytułu odpłatnych usług świadczonych bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Instytucjonalna kontrola wewnętrzna	2 027	3 400	1 373	167,7%
Kontrola bezpieczeństwa informacji i kontrola legalności oprogramowania	392	296	-96	75,5%
Wspomaganie zarządzania ryzykiem	445	508	63	114,2%
Razem	2 864	4 204	1 340	146,8%

Przychody Banku z tytułu świadczenia powyższych usług w 2015 r. wyniosły 4,2 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec 2014 r. zwiększyły się o 1,3 mln zł, co związane było przede wszystkim z podwyższeniem z dniem 1 stycznia 2015 r. stawki opłat za usługi dotyczące instytucjonalnej kontroli wewnętrznej, jak również dodatkowo zlecanych audytów wdrożenia Rekomendacji D Komisji Nadzoru Finansowego w bankach spółdzielczych.

IV. *WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI*

Działania realizowane przez Bank w 2015 r. koncentrowały się na poszerzaniu bądź kontynuacji współpracy z:

- 1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego i lokalnymi Funduszami Poręczeniowymi w zakresie:
 - a) poręczeń dla kredytów klientów biznesowych segmentu MSP. Zawarto umowy z:
 - Dolnośląskim Funduszem Gospodarczym Sp. z o.o. we Wrocławiu,
 - Funduszem Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Jeleniej Górze,
 - Świętokrzyskim Funduszem Poręczeniowym w Kielcach,
 - b) wdrożenia nowych lub wprowadzenia zmian w produktach bankowych, takich jak:
 - kredyty na innowacje technologiczne,
 - kredyty z premią termomodernizacyjną lub remontową,
 - kredyty studenckie,
 - kredyty mieszkaniowe w programie rządowym Mieszkanie dla Młodych;

- 2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie udzielania kredytów preferencyjnych z dopłatami (kredyty inwestycyjne i kłaskowe);
- 3) deweloperami współpracującymi z Bankiem w zakresie promocji „Dom z korzyścią BIS”;
- 4) zakładami ubezpieczeń w obszarze oferty bancassurance, przede wszystkim w zakresie:
 - a) koordynacji procesu dostosowania działalności Banku BPS S.A. do wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego Rekomendacji U (przygotowanie i wdrożenie „Polityki w zakresie bancassurance w Banku BPS S.A.” i dostosowanie regulacji wewnętrznych Banku do jej wymogów),
 - b) wdrożenia w Banku modelu agencyjnego sprzedaży ubezpieczeń indywidualnych. Prace w tym zakresie obejmowały m.in.:
 - wynegocjowanie i zawarcie umów agencyjnych ze współpracującymi ubezpieczycielami – Concordia Ubezpieczenia, Grupa Generali i TU Europa,
 - wdrożenie procesu szkoleń i obowiązkowych egzaminów licencyjnych pozwalających na dokonanie, wymaganego prawem, wpisu pracowników sprzedających ubezpieczenia w Rejestrze Agentów prowadzonym przez KNF,
 - monitoring potrzeb i organizację cyklicznych szkoleń dla nowych doradców sieci placówek,
 - nadawanie i prowadzenie Rejestru upoważnień dla pracowników wykonujących czynności agencyjne w imieniu i na rzecz Banku.

V. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU

Bank w 2015 r. kontynuował współpracę ze spółkami zależnymi, które zapewniały kompleksową obsługę i dostęp do wystandaryzowanych produktów finansowych, zarówno dla klientów Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych. Należały do nich m.in.:

- 1) Dom Maklerski Banku BPS S.A. – oferuje usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym, prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, na rynku Catalyst oraz na rynku New Connect. W 2015 r. Spółka prowadziła swoją działalność poprzez sieć 10 Punktów Usług Maklerskich. Na dzień 31.12.2015 r. prowadzonych było łącznie 3 253 rachunki papierów wartościowych;
- 2) Centrum Finansowe Banku BPS S.A. – podstawowym profilem działalności Spółki jest windykacja wierzytelności na zlecenie, doradztwo w zakresie procesów sekurytyzacji wierzytelności, zarządzanie wierzytelnościami na zlecenie towarzystw funduszy inwestycyjnych, doradztwo w zakresie restrukturyzacji wierzytelności. Spółka w 2015 r. posiadała w zarządzaniu 26 458 wierzytelności własnych i obsługiwała ogółem 53 917 wierzytelności;
- 3) BPS TFI S.A. – zadaniem strategicznym Spółki jest dostarczanie klientom (w tym podmiotom Grupy BPS oraz jej klientom) bogatej oferty produktów rynku kapitałowego. W 2015 r. Spółka oferowała szeroki wybór funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management”;
- 4) BPS Leasing S.A. (poprzednia nazwa Twój Leasing S.A.) – świadczy kompleksowe usługi leasingu środków trwałych dla klientów Grupy BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Spółka w 2015 r. kontynuowała współpracę w zakresie akwizycji i refinansowania transakcji leasingowych z Bankiem BPS S.A. oraz wybranymi bankami spółdzielczymi, w oparciu o sprzedaż wierzytelności leasingowych. Na koniec ubiegłego roku Spółka miała podpisanych 65 umów o współpracę z bankami spółdzielczymi;

- 5) BS Leasing S.A. - Spółka powołana w celu realizacji leasingu zwrotnego nieruchomości w ramach Zrzeszenia;
- 6) BPS Faktor S.A. – świadczy usługi faktoringowe dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Oferta produktowa Spółki obejmuje finansowanie w ramach faktoringu, a także usługi dodatkowe, takie jak: monitorowanie i administrowanie należnościami, jak również dochodzenie należności. BPS Faktor sukcesywnie zawiera nowe umowy z bankami spółdzielczymi. Według stanu na 31.12.2015 r. Spółka posiadała 79 zawartych umów o współpracę z bankami spółdzielczymi, podczas gdy na koniec 2014 r. było ich 77;
- 7) BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych;
- 8) BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. - spółka celowa, której głównym zadaniem jest świadczenie usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia dla Banku BPS S.A. oraz Spółek z Grupy Kapitałowej BPS;
- 9) IT BPS Sp. z o.o. – Spółka jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku i banków spółdzielczych oraz nadzoruje prace i rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Produkuje i wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej Banku BPS i banków spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne;
- 10) BPS Doradztwo S.A. – Spółka prowadzi działalność w sferze usług doradztwa finansowego;
- 11) Veni S.A. - Spółka powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku.

VI. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2015 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Podobnie jak w latach poprzednich koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnianiu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Podstawą bazy depozytowej Banku były środki banków spółdzielczych, które na koniec 2015 r. ukształtowały się na poziomie 14,5 mld zł i w ciągu roku zwiększyły się o 112,6 mln zł, tj. o 0,8 %.

Tabela 10. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Środki pozyskane*, z tego:	14 708 470	14 857 777	149 307	101,0%
Zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	14 391 292	14 503 845	112 553	100,8%
- depozyty banków spółdzielczych**	14 391 292	13 510 445	-880 847	93,9%
- Bankowe Papiery Wartościowe oferowane BS-om	0	993 400	993 400	-
Zobowiązania wobec innych banków***	51 978	741	-51 237	1,4%
Zobowiązania podporządkowane Banku	265 200	353 191	87 991	133,2%

* z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości

** z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym

*** z wyłączeniem środków pozyskanych z EBOiR

Niewielki przyrost zobowiązań wobec BS-ów był konsekwencją utrzymującego się zainteresowania banków lokowaniem wolnych środków w papiery wartościowe (głównie bony NBP), kosztem zmniejszania salda lokat w Banku BPS S.A. (stan dłużnych papierów wartościowych w bankach spółdzielczych na 31.12.2015 r. wyniósł 9,6 mld zł, podczas gdy na koniec 2014 r. był o 2,5 mld zł niższy).

W 2015 r. nastąpiła zmiana kierunku inwestowania nadwyżek finansowych banków spółdzielczych w Bank BPS S.A. Obniżeniu uległ stan depozytów lokowanych na zasadach rynku międzybankowego, zwiększył się natomiast poziom Bankowych Papierów Wartościowych. Wprowadzenie powyższego instrumentu do oferty produktowej Banku w 2015 r. podyktowane było koniecznością dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych (LCR). W ubiegłym roku przeprowadzono łącznie 8 emisji BPW 3 i 6 miesięcznych o oprocentowaniu na poziomie stawki WIBOR 3M lub 6M, powiększonej o marżę w wysokości 0,05 pp. Wartość poszczególnych emisji ustalana była na podstawie analizy bieżących potrzeb płynnościowych Banku i możliwości popytu ze strony BS-ów. Obligacje płynnościowe cieszyły się dużym zainteresowaniem banków, dlatego też niejednokrotnie dokonywano redukcji zakupów.

Nieznaczącą pozycją w bilansie Banku na koniec 2015 r. były natomiast zobowiązania wobec innych banków, co było przede wszystkim wynikiem niepłynności rynku międzybankowego, szczególnie pod koniec ubiegłego roku oraz znacznej redukcji linii kredytowych.

Na przestrzeni 2015 r. nastąpił wzrost zobowiązań podporządkowanych o 88,0 mln zł, co było rezultatem przeprowadzenia w lutym i we wrześniu 2015 r. emisji obligacji podporządkowanych o wartości odpowiednio 46,1 mln zł oraz 41,9 mln zł.

Według stanu na 31.12.2015 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 8,7 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego przed rokiem zmniejszyły się o 44,5 mln zł, tj. o 0,5 %.

Tabela 11. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Środki angażowane, z tego:	8 724 477	8 679 984	-44 493	99,5%
Rachunki bieżące	110 978	200 982	90 004	181,1%
Lokaty międzybankowe	283 877	340 957	57 080	120,1%
Dłużne papiery wartościowe*	7 605 772	7 266 104	-339 668	95,5%
Inwestycje kapitałowe	723 850	871 941	148 091	120,5%

* z uwzględnieniem instrumentów dłużnych zaliczonych do kredytów i pożyczek

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w 2015 r. znaczną część portfela inwestycyjnego zaangażowano w instrumenty skarbowe, takie jak: obligacje Skarbu Państwa i bony pieniężne NBP. Ich poziom dostosowywany był do struktury pozyskanych pasywów, w tym głównie do zobowiązań wobec banków spółdzielczych. Przeważająca część portfela zainwestowana została w instrumenty o krótkich terminach przeszacowania. Ponadto, część portfela angażowana była w instrumenty o stałym oprocentowaniu. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczanie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

Stan dłużnych papierów wartościowych na 31 grudnia 2015 r. wyniósł 7,3 mld zł i w ciągu roku uległ obniżeniu o 339,7 mln zł, tj. o 4,5 %.

Tabela 12. Stan dłużnych papierów wartościowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Dłużne papiery wartościowe, z tego:	7 605 772	7 266 104	-339 668	95,5%
Bony skarbowe i pieniężne	3 111 897	1 523 806	-1 588 091	49,0%
Obligacje Skarbu Państwa	3 887 054	4 976 876	1 089 822	128,0%
Obligacje w walutach obcych (Euroobligacje)	14 059	51 932	37 873	369,4%
Obligacje komunalne	159 332	337 740	178 408	212,0%
Obligacje komercyjne	169 044	94 933	-74 111	56,2%
Papiery banków komercyjnych	264 386	280 817	16 431	106,2%

Niższy niż przed rokiem stan dłużnych papierów wartościowych odnotowano w przypadku:

- 1) bonów pieniężnych – skala inwestowania Banku w bony pieniężne wynikała z krótkoterminowej płynności i średniomiesięcznego stanu na rachunku rezerwy obowiązkowej, jak również z konieczności dotrzymania wskaźników płynności, w tym LCR oraz minimalnego poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych;
- 2) obligacji komercyjnych – zmniejszenie poziomu tych instrumentów związane było z wykupem części obligacji przez emitentów, jak również z koniecznością utworzenia rezerw z tytułu utraty wartości dla kilku podmiotów.

Jednocześnie w 2015 r. odnotowano wzrost zaangażowania w obligacje Skarbu Państwa o 1,1 mld zł, co związane było z wysoką ich rentownością oraz długim terminem przeszacowania, w środowisku spadających rynkowych stóp procentowych.

Dodatkowo, zwiększono zaangażowanie w obligacje komunalne, z uwagi na niski poziom generowanego przez nie ryzyka i w konsekwencji pozytywny wpływ na wskaźniki adekwatności kapitałowej.

Stan inwestycji kapitałowych na koniec 2015 r. wyniósł 871,9 mln zł i w ciągu roku zwiększył się o 148,1 mln zł, tj. o 20,5 %, co było wynikiem wzrostu zaangażowania w jednostki podporządkowane oraz udziały mniejszościowe.

Tabela 13. Stan inwestycji kapitałowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Inwestycje kapitałowe, z tego:	723 850	871 941	148 091	120,5%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	470 339	534 947	64 608	113,7%
Akcje mniejszościowe	13 656	5 032	-8 624	36,8%
Udziały mniejszościowe	8 797	111 979	103 182	1 272,9%
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	228 939	218 397	-10 542	95,4%
Certyfikaty inwestycyjne	2 119	1 586	-533	74,8%

Zwiększenie stanu inwestycji w podmioty podporządkowane było przede wszystkim rezultatem dokonania w ubiegłym roku dokapitalizowania spółki Veni S.A. oraz kontynuowania procesu związanego z wykupem akcji Domu Maklerskiego Banku BPS S.A. od akcjonariuszy mniejszościowych w celu przejęcia pełnej kontroli nad Spółką. Wykup ostatnich pakietów akcji zakończony został w lipcu ub.r. i tym samym Bank stał się jedynym posiadaczem akcji powyższego podmiotu. Dodatkowo, Bank zaangażowany był w jednostki podporządkowane

poprzez certyfikaty inwestycyjne, których wartość na koniec 2015 r. wyniosła 457,0 mln zł i w ciągu roku zwiększyła się o 14,2 mln zł.

Wzrost udziałów mniejszościowych był efektem przeszacowania do wartości godziwej posiadanych przez Bank udziałów w Visa Europe. Wartość godziwą udziałów ustalono w oparciu o przewidywaną kwotę ekwiwalentu finansowego, którą Bank otrzyma będąc posiadaczem akcji Visa Europe, w związku z jej przejęciem przez Visa Inc.¹

Obniżenie poziomu inwestycji kapitałowych odnotowano natomiast w przypadku:

- 1) akcji mniejszościowych – na skutek sprzedaży wszystkich posiadanych w portfelu akcji spółki IT Card;
- 2) jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych – w rezultacie częściowej redukcji zaangażowania i obniżenia wyceny poniżej ceny nabycia.

VII. DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU

Równolegle do działalności zrzeszeniowej, Bank prowadzi również niekonkurencyjną wobec banków spółdzielczych działalność komercyjną.

W 2015 r. podejmowano szereg działań związanych z rozwojem oferty produktowej Banku, dedykowanej klientom indywidualnym i instytucjonalnym. Prowadzono prace nad optymalizacją procesów i systemów wspierających sprzedaż, w tym dotyczących planowania sprzedaży produktów i monitorowania realizacji celów wynikających z planów finansowych i planów sprzedażowych.

Do najistotniejszych działań realizowanych przez Bank w 2015 r. w zakresie polityki produktowej przeznaczonej dla segmentu klientów biznesowych należy zaliczyć:

- 1) opracowanie nowych produktów bankowych, m.in. takich jak:
 - a) rachunki bieżące i pomocnicze (w miejsce 9 dotychczas funkcjonujących pakietów wprowadzono 3 nowe rachunki),
 - b) kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR,
 - c) kredyt pomostowy Unia Biznes – kredyt przeznaczony na finansowanie inwestycji z funduszy unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020,
 - d) zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy,
 - e) kredyt technologiczny z premią technologiczną BGK,
 - f) subrogacja ustawowa – nowy instrument finansowania przez Bank zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) wdrożenie nowych produktów ubezpieczeniowych:
 - a) Ubezpieczenie Utraty Zysku Klienta Banku BPS S.A. – innowacyjne ubezpieczenie dla sektora Mikro/MSP, które zapewnia ochronę w zakresie:
 - ryzyka uzyskania przez Ubezpieczonego zysku brutto z tytułu sprzedaży towarów i usług w ramach prowadzonej działalności gospodarczej na poziomie niższym niż spodziewany,
 - ryzyka ponoszenia wyższych kosztów w okresie zakłóceń (lub przerwy) w działalności gospodarczej będących bezpośrednim następstwem powstania szkody w mieniu służącym do jej prowadzenia,

¹ Szczegółowe informacje dotyczące transakcji związanej z połączeniem Visa Europe z Visa Inc zawiera Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku

- b) Biznes Cesja – ubezpieczenie majątku przedsiębiorcy: nieruchomości, środków trwałych, środków obrotowych, nakładów inwestycyjnych i OC z tytułu posiadania nieruchomości,
- c) Concordia Agro Ekspert – ubezpieczenie maszyn i sprzętu rolniczego;
- 3) wprowadzenie zmian do już istniejących produktów i regulacji (wszystkie zmiany miały na celu wzrost konkurencyjności oferty produktowej Banku i wyeliminowanie utrudnień w udzielaniu i odnawianiu kredytów, jak również zminimalizowanie liczby występujących odstępstw od regulacji produktowych);
- 4) opracowanie innych regulacji i działań okołoproduktowych mających na celu wzrost sprzedaży produktów i zwiększenie dochodów Banku;
- 5) prowadzenie specjalnych akcji kredytowych dla wyselekcjonowanych grup klientów;
- 6) przygotowanie pakietu regulacji produktowych oraz akcji promocyjnych mających na celu zwiększenie liczby obsługiwanych Wspólnot Mieszkaniowych.

Do najistotniejszych działań realizowanych przez Bank w 2015 r. w zakresie polityki produktowej przeznaczonej dla segmentu klientów indywidualnych należy zaliczyć:

- 1) opracowanie nowych produktów bankowych, m.in. takich jak:
 - a) „Naklejka Zbliżeniowa”, umożliwiająca klientom dokonywanie płatności za pomocą naklejki przyklejonej do dowolnej rzeczy jak np. telefon, zegarek itp.,
 - b) produkt pod nazwą EKO-M – kredyt łączący benefity dwóch programów rządowych „Mieszkanie dla młodych” oraz „Poprawa efektywności energetycznej Część 2) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych”;
- 2) wdrożenie nowych produktów ubezpieczeniowych:
 - a) Życie Komfort – kompleksowe i elastyczne ubezpieczenie na życie dostosowane do wszelkich rodzajów umów produktów kredytowych i leasingowych oraz do oferowania bez powiązania z produktem bankowym,
 - b) Concordia Dom – ubezpieczenie nieruchomości (domów, mieszkań) od ognia i innych zdarzeń losowych, ruchomości domowych od ognia i kradzieży, OC w życiu prywatnym, rozszerzone o poradę prawną oraz dodatkowe klauzule,
 - c) Dom i Rodzina – ubezpieczenie domów, mieszkań od ognia i innych zdarzeń losowych, rozszerzone o ubezpieczenie ruchomości domowych od ognia i kradzieży oraz OC w życiu prywatnym;
- 3) wprowadzenie zmian produktowych do już istniejących produktów i regulacji, tj.:
 - a) wdrożenie rekomendacji KNF dotyczącej zabezpieczeń transakcji dokonywanych kartami w internecie, (rozwiązanie 3DSecure),
 - b) przygotowanie pakietu kredytowych regulacji produktowych związanych m.in. z wdrożeniem zmian wynikających z Rekomendacji S, zmian przepisów prawa, wprowadzenia nowych zgód marketingowych we wnioskach kredytowych, jak również pakietu zmian związanych z likwidacją oferty ubezpieczeń grupowych,
 - c) dokonanie modyfikacji w regulacjach dotyczących produktu Kredyt Hipoteczny – Mieszkanie dla Młodych w wyniku zmian w ustawie o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi oraz wynikających z aneksu do umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w sprawie stosowania finansowego wsparcia;
- 4) prowadzenie specjalnych akcji promocyjnych m.in. dla:
 - a) kredytu „Szybki kredyt bez zaświadczeń”, kredytów gotówkowych „Wygodny Kredyt” i „Kredyt na co chcesz”, mieszkaniowych „Dom z korzyścią” oraz hipotecznych pod nazwą „Dom z korzyścią BIS”,

- b) pracowników firm, które posiadają w Banku rachunek firmowy,
- c) kampanii związanej z usługą „cashback” wraz z konkursem organizowanym przez MasterCard.

W 2015 r. kontynuowano restrukturyzację sieci placówek sprzedażowych Banku. Dbano o standaryzację placówek sprzedażowych w zakresie organizacji stanowisk pracy, rozwiązań architektonicznych, funkcjonalności lokalu, wyposażenia oraz jednolitą ekspozycję materiałów marketingowych.

Do najistotniejszych działań w zakresie zarządzania sprzedażą należało:

- 1) dokonanie zmian w systemie premiowania polegające na wprowadzeniu celów związanych z aktywnością i retencją klientów, dywersyfikacją sprzedaży na różne grupy produktowe oraz dochodowością transakcji;
- 2) uruchomienie projektu Baza Aktywności Sprzedaży, który rozpoczyna budowę rozwiązania klasy CRM;
- 3) przygotowanie założeń i wdrożenie bazy informatycznej do centralnego zarządzania danymi osobowymi potencjalnych klientów Banku pozyskiwanych z różnych kanałów komunikacji z klientami;
- 4) wdrożenie narzędzia do rejestrowania powodów rezygnacji klientów z produktów Banku;
- 5) wprowadzenie instrukcji monitoringu sprzedaży i planów naprawczych dla pracowników jednostek sprzedażowych.

Według stanu na 31.12.2015 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 2,0 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec poprzedniego roku zmniejszyły się o 139,8 mln zł, tj. o 6,6 %.

Tabela 14. Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	2 115 411	1 975 592	-139 819	93,4%
- klienci korporacyjni	615 760	577 584	-38 176	93,8%
- rolnicy	38 237	41 341	3 104	108,1%
- przedsiębiorcy indywidualni	93 756	93 865	109	100,1%
- osoby fizyczne	923 562	933 811	10 249	101,1%
- instytucje rządowe i samorządowe	290 612	170 150	-120 462	58,5%
- pozostałe podmioty	153 484	158 841	5 357	103,5%

Największe obniżenie stanu depozytów odnotowano w grupie instytucji rządowych i samorządowych. Zadania realizowane przez podmioty powyższego segmentu w znacznym stopniu finansowane są przez sferę finansów publicznych oraz poprzez pozyskiwanie i wydatkowanie środków unijnych, dlatego też wartość depozytów lokowanych w Banku przez klientów tej grupy podlega znacznym wahaniom. W listopadzie i grudniu ub. r. zwiększona aktywność jednego z kluczowych klientów Banku skutkująca wycofaniem zgromadzonych przez niego środków, spowodowała znaczące zmniejszenie poziomu depozytów tego sektora.

Dodatkowo, na niższy niż przed rokiem stan depozytów podmiotów niebankowych wpływ miał spadek liczby klientów Banku. W celu odwrócenia powyższej tendencji prowadzono wzmożone działania w dwóch kierunkach: diagnozując powody rezygnacji klientów z usług Banku oraz kładąc zwiększony nacisk na jakość obsługi i rozwój kompetencji pracowników sieci sprzedaży. W tym celu:

- 1) wprowadzono Wskaźnik Jakości (Q), którego celem było zmotywowanie kadry jednostek sprzedażowych do pogłębiania wiedzy oraz znajomości i stosowania Standardów Jakości Obsługi w Grupie BPS;
- 2) wprowadzono do Kwartalnych Kart Celów nową kategorią celów: Utrzymanie Portfela Klientów, w której były uwzględniane zmiany liczby klientów;

- 3) przygotowano i przeprowadzono badanie powodów rezygnacji klientów z usług Banku, obejmujące swoim zasięgiem klientów biznesowych i detalicznych. Dzięki temu pozyskano informację o głównych źródłach niezadowolenia klientów, jak również o oczekiwanych zmianach, które pozwoliłyby kontynuować lub nawiązać na nowo współpracę z Bankiem. Efektem powyższego badania było opracowanie Polityki utrzymania Klienta w Banku BPS S.A., która będzie wdrożona w 2016 r.

Kredyty i inne należności Banku na koniec 2015 r. wyniosły 7,7 mld zł i w zestawieniu z wielkością odnotowaną na koniec 2014 r. zwiększyły się o 50,1 mln zł, tj. o 0,7 %. Wzrost kredytów odnotowano w segmencie instytucji rządowych i samorządowych oraz banków, spadek natomiast w grupie podmiotów niefinansowych. Obniżenie należności od klientów niefinansowych było między innymi wynikiem prowadzenia przez Bank restrykcyjnej polityki cenowej, jak również zaostrzonych kryteriów udzielania kredytów, m.in. poprzez kierowanie ofert do podmiotów o ugruntowanej pozycji oraz stosowanie ostrożnej polityki w zakresie udzielania kredytów o wysokiej wartości jednostkowej.

Tabela 15. Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom i bankom (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Kredyty i inne należności netto Banku, z tego od:	7 678 597	7 728 685	50 088	100,7%
- banków	169 440	358 322	188 882	211,5%
- podmiotów finansowych	222 326	261 276	38 950	117,5%
- podmiotów niefinansowych	7 069 942	6 667 660	-402 282	94,3%
- instytucji rządowych i samorządowych	216 889	441 427	224 538	203,5%

VIII. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. zorganizowany jest w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej, od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Bank zarządza poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka występującymi w jego działalności w oparciu o zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie oraz polityki, jak również przyjęte przez Zarząd Banku wewnętrzne instrukcje, regulujące zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obowiązujące procedury podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

8.1. Ryzyko kredytowe

W 2015 r. działania Banku w zakresie ryzyka kredytowego koncentrowały się na poprawie jakości oraz struktury portfela kredytowego, w tym w szczególności na:

- 1) zmniejszeniu poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych;
- 2) zwiększeniu skuteczności monitoringu;
- 3) intensyfikacji oraz zwiększeniu efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 4) zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji i ryzyka koncentracji.

Dokonano szeregu istotnych zmian systemowych w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku. Przyjęto nową politykę kredytową, określającą kompleksowo proces zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym akceptowalny poziom ryzyka kredytowego. Scentralizowano procesy monitoringu oraz obszar oceny analizy wniosków kredytowych. Zmiany te pozwoliły na zapewnienie rozdzielenia funkcji pomiaru ryzyka od działalności operacyjnej w zakresie wszystkich ekspozycji kredytowych. Obecnie trwają prace nad zwiększeniem efektywności w obszarze monitoringu i analiz kredytowych na etapie udzielania nowych zaangażowań kredytowych oraz nad digitalizacją procesu kredytowego.

W celu usprawnienia procesu zarządzania ryzykiem portfela kredytowego zredefiniowano listę sygnałów ostrzegawczych. Wprowadzono normę, że podmioty, u których zidentyfikowano przesłanki z listy sygnałów ostrzegawczych, podlegają szczególnemu monitoringowi. Na koniec grudnia 2015 r. lista obejmowała 204 podmioty, co stanowi niewielki odsetek wszystkich klientów kredytowych Banku.

W ubiegłym roku w celu zwiększenia kontroli w zakresie nowo udzielanych zaangażowań, wdrożono przy współpracy Biura Informacji Kredytowej System antyfraudowy Baza Informacji (BIO) dla klientów detalicznych oraz instytucjonalnych, który umożliwia wymianę danych pomiędzy bankami w celu przeciwdziałania wyłudzeniom.

Wzmocnieniu uległ także obszar tzw. miękkiej windykacji. Bank podpisał umowę z Centrum Finansowym Banku BPS S.A., na mocy której Spółka aktywnie monitoruje klientów posiadających ekspozycje z opóźnieniem do 90 dni.

W drugim półroczu 2015 r. Bank wdrożył pierwszy model scoringowy do oceny zdolności kredytowej klientów detalicznych zbudowany na podstawie danych własnych Banku dla kredytów gotówkowych. W 2016 r. planowane jest wdrożenie kolejnych modeli, tj. dla kredytów hipotecznych, kart kredytowych oraz kredytów w rachunku bieżącym.

Opracowano nowy system limitów wewnętrznych mający na celu zwiększenie dywersyfikacji ryzyka kredytowego ze względu na branże i regiony geograficzne, włączono w siatkę limitów portfela kredytowego limity określone Rekomendacją S i Rekomendacją T oraz rozszerzono zakres raportowania w obszarze ryzyka kredytowego.

Na koniec 2015 r. wartość portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości wyniosła 2,4 mld zł i w ciągu roku zmniejszyła się o 109,9 mln zł, tj. o 4,4 %.

Tabela 16. Stan kredytów i innych należności (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wartość portfela kredytowego brutto*, w tym:	8 608 394	8 693 789	85 395	101,0%
- wartość kredytów z utratą wartości	2 499 554	2 389 688	-109 866	95,6%
Udział kredytów z utratą wartości	29,04%	27,49%	-1,55 pp.	-

* bez pomniejszenia o odpis na odsetki bilansowe

Obniżenie kredytów z utratą wartości przy jednoczesnym zwiększeniu wartości całego portfela kredytowego, przełożyło się na poprawę wskaźnika szkodowości o 1,55 pp.

Wdrożenie nowej polityki kredytowej oraz wprowadzenie szczegółowego monitoringu wszystkich transakcji kredytowych wpłynęły na istotną poprawę jakości nowych kredytów. Na koniec 2015 r. udział kredytów z utratą wartości w portfelu ogółem dla kredytów udzielonych przed 31.12.2013 r. wyniósł 31,4 %, podczas gdy ten sam wskaźnik dla kredytów udzielonych po 31.12.2013 r. ukształtował się na poziomie 2,3 %.

8.2. Ryzyko finansowe

W 2015 r. działania Banku w zakresie zarządzania ryzykiem finansowym miały na celu ograniczanie negatywnego wpływu zmian cen na rynku finansowym na wyniki finansowe i kapitał Banku, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych.

W związku z wejściem w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, a w październiku 2015 r. określonego w oparciu o ten akt prawny wymogu w zakresie minimalnego poziomu wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnik LCR – „Liquidity Coverage Ratio”), szczególnie istotne dla Banku było zarządzanie ryzykiem płynności. Prowadzono intensywne prace nad wdrożeniem do oferty produktów stabilizujących sytuację płynnościową Banku, a przede wszystkim nad zmianą modelu funkcjonowania Zrzeszenia BPS, tj. nad wdrożeniem tzw. Instytucjonalnego Systemu Ochrony. Po uzyskaniu stosownej zgody KNF, uczestnicy Systemu Ochrony dzięki działaniu zorganizowanego mechanizmu monitorowania i klasyfikowania ryzyka płynności, będą wyliczać i dotrzymywać wskaźnik LCR na poziomie skonsolidowanym, a więc tym samym banki spółdzielcze oraz Bank BPS S.A. w 2016 r. będą zwolnione z obowiązku przestrzegania normy LCR na poziomie jednostkowym. Zarządzanie ryzykiem finansowym prowadzone było z zastosowaniem metod matematyczno-statystycznych, na bazie systematycznie doskonalonych raportów i analiz prezentujących poziom ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i pozwalających na jej ocenę, limitowanie i kontrolę.

W związku z pracami nad utworzeniem w 2015 r. Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS szczególną uwagę skupiana była na narzędziach, które umożliwią bieżące monitorowanie płynności w podmiotach Systemu Ochrony, w tym przekazywanie dziennych danych na potrzeby wyliczania skonsolidowanego wskaźnika LCR. Ponadto, mając na uwadze konieczność dostosowania Banku do zmieniających się wymogów nadzorczych, w 2015 r. wprowadzono modyfikacje systemu Cesarz, służącego realizacji obowiązków raportowych w zakresie instrumentów pochodnych określonych w Rozporządzeniu EMIR oraz systemu Fermat w zakresie pozwalającym na spełnienie przez Bank nowych wymogów sprawozdawczych wynikających z Rozporządzenia CRR.

8.3. Ryzyko operacyjne

W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, Bank w 2015 r. realizował cele strategiczne w zakresie:

- 1) utrzymania limitów operacyjnych na poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji ryzyka operacyjnego;
- 2) ograniczania strat z tytułu zdarzeń operacyjnych;
- 3) zapewnienia bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie, kontrolę oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły. W 2015 r. w wyniku corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku dokonano aktualizacji wewnętrznych aktów prawnych regulujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. Przygotowano także procedury wzorcowe dla banków spółdzielczych oraz zaktualizowano zarządzenia wykonawcze w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Dodatkowo, w ubiegłym roku:

- 1) monitorowano limity tolerancji na ryzyko operacyjne określone w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., które utrzymały się na poziomie akceptowalnym;
- 2) dokonywano bieżącej identyfikacji ryzyka operacyjnego oraz monitorowano obszary szczególnie narażone na ten rodzaj ryzyka przy pomocy wskaźników KRI;

- 3) identyfikowano ryzyko operacyjne w trakcie zmian związanych m.in. z wprowadzaniem nowych, modyfikacją istniejących lub wycofywaniem produktów, procesów, systemów informatycznych, zmianą struktury organizacyjnej itp. i dokonywano oceny poziomu ryzyka operacyjnego związanego ze zmianami.

W celu zidentyfikowania potencjalnych zdarzeń operacyjnych, które mogą wystąpić w 2016 r., pod koniec 2015 r. przeprowadzony został proces samooceny ryzyka operacyjnego i kontroli oraz proces analiz scenariuszowych. Zdefiniowano działania mitygujące, mające na celu zapobieganie wystąpieniu potencjalnych zdarzeń oraz zobowiązano jednostki i komórki organizacyjne Banku do wdrożenia tych działań prewencyjnych. Monitorowane były bazy zewnętrzne w zakresie ujawniania zdarzeń operacyjnych, które zaistniały w sektorze instytucji finansowych oraz działań, jakie podjęły inne banki w celu zminimalizowania ryzyka lub też zabezpieczenia się przed zdarzeniami w przyszłości. Wyniki monitoringu zostały wykorzystane w procesie analiz scenariuszowych.

Mając na uwadze poprawę jakości i kompletności bazy zdarzeń operacyjnych, w minionym roku dokonano dwukrotnie rekonsyliacji bazy zdarzeń operacyjnych z innymi źródłami danych.

Na bieżąco prowadzono konsultacje z pracownikami Banku, banków spółdzielczych oraz podmiotów zależnych z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym outsourcingu czynności bankowych), jak również weryfikowano zdarzenia operacyjne rejestrowane w systemie w celu ich ostatecznego zatwierdzenia. Prowadzono monitoring przepływu prac w zakresie terminowości ewidencji zdarzeń operacyjnych i wprowadzania korekt finansowych/odzysków przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

IX. DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA

W 2015 r. Bank kontynuował strategię redukcji portfela kredytów trudnych, głównie poprzez stałą poprawę efektywności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, jak i przeprowadzenie procesów sprzedaży portfeli wierzytelności.

Sfinalizowano rozpoczęty w 2014 r. proces przejęcia przez Centralę Banku spraw restrukturyzacyjnych z outsourcingu oraz wierzytelności o zaangażowaniu powyżej 1 mln zł z Oddziałów Banku. Jednocześnie do bezpośredniej obsługi przejęto sprawy windykacyjne istotnych zaangażowań, tj. przekraczających 1 mln zł. W przypadku portfela windykacyjnego objętego outsourcingiem w sposób znaczący zwiększono efektywność nadzoru i monitoringu.

Przeprowadzono proces spisania wierzytelności z ksiąg Banku - ogółem w 2015 r. spisano wierzytelności na kwotę 70,3 mln zł (372 wnioski).

Równolegle dokonano sprzedaży wierzytelności przede wszystkim do funduszy sekurytyzacyjnych o łącznym wolumenie 130,6 mln zł. Zarówno proces spisania wierzytelności z ksiąg Banku, jak i sprzedaży wierzytelności wymagalnych będzie kontynuowany w kolejnych latach.

Poziom redukcji portfela kredytów trudnych

Łączna wartość odzyskanych kredytów z utratą wartości oraz „uzdrowień” na koniec 2015 r. ukształtowała się na poziomie 399,8 mln zł, z tego kwota odzysków wyniosła 333,3 mln zł, natomiast „uzdrowień” 66,5 mln zł. Wielkość ta obejmuje uzdrowienia oraz spłaty kredytów otrzymane zarówno w ramach procesu restrukturyzacji, jak i windykacji (prowadzonego przez Bank oraz CFB BPS S.A.), z wyłączeniem należności pozabilansowych oraz obligacji. Spłaty i uzdrowienia należności z obligacji wyniosły dodatkowo 56,6 mln zł.

Na koniec 2015 r. wskaźnik redukcji kredytów z utratą wartości, wyliczony jako relacja kwoty odzysków i „uzdrowień” w danym roku do kredytów z utratą wartości na koniec roku poprzedniego, ukształtował się na poziomie 16,0 %.

Zmiany w zarządzaniu procesem restrukturyzacji i windykacji

W 2015 r. w zakresie zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji przeprowadzono następujące działania:

- 1) wprowadzono zmiany w procedurach poprzez określenie nowych zasad monitoringu transakcji (dedykowanych odrębnie do portfela windykacyjnego i restrukturyzacyjnego), przeglądów transakcji restrukturyzowanych, zmian kompetencji decyzyjnych, określenie głównych celów procesu restrukturyzacji i windykacji - w tym kryteriów powrotu należności do zarządzania przez jednostki sprzedażowe;
- 2) wyodrębniono w strukturze Departamentu Restrukturyzacji i Windykacji Zespół Wierzytelności Strategicznych zarządzający sprawami najbardziej skomplikowanymi i o jednostkowo największym zaangażowaniu;
- 3) zwiększono zasoby DRW w zakresie wzmocnienia procesów windykacyjnych dla znaczących zaangażowań, nadzoru nad outsourcingiem i procesem sprzedaży wierzytelności;
- 4) wdrożono, zgodnie z zaleceniem KNF, kluczowe wskaźniki efektywności (KPI) dla procesu zarządzania wierzytelnościami trudnymi;
- 5) wprowadzono procedury dla zawierania „porozumień windykacyjnych”, które będą zawierane z dłużnikiem lub współzobowiązanymi jako alternatywa dla egzekucji, a zobowiązany/zobowiązani zadeklarują dobrowolną spłatę. Bank akceptuje takie rozwiązanie jako korzystniejsze niż odzyskanie środków w wyniku egzekucji komorniczej;
- 6) zwiększono efektywność procesu odzysku należności leasingowych poprzez współpracę z wyspecjalizowanymi podmiotami zewnętrznymi, w wyniku czego istotnie zredukowano ilość przejętych aktywów do zbycia;
- 7) dostosowano procedury do zmian w ustawodawstwie (m.in. do zmian w Prawie bankowym oraz do uchwalonego Prawa restrukturyzacyjnego).

X. NAKŁADY INWESTYCYJNE

10.1. Zarządzanie majątkiem Banku

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. nakłady inwestycyjno-budowlane wyniosły 1,2 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem obniżyły się o 0,4 mln zł.

Poniesione w powyższym obszarze nakłady zostały w głównej mierze przeznaczone na modernizację i remonty wybranych jednostek sprzedażowych.

Ponadto, w ubiegłym roku Bank BPS S.A. poniósł nakłady na pozostałe inwestycje w obszarze infrastruktury i bezpieczeństwa funkcjonowania Banku, w tym przede wszystkim na zakup:

- 1) liczarek oraz urządzeń kasjerskich do jednostek sprzedażowych;
- 2) urządzeń poprawiających bezpieczeństwo (UPS, rejestratory, dodatkowe kamery do systemów zabezpieczających);
- 3) wyposażenia meblowego dla jednostek sprzedażowych;
- 4) innych środków trwałych w jednostkach sprzedażowych (klimatyzatory, niszczarki, itp.).

10.2. Bezpieczeństwo informacji i systemów teleinformatycznych

W 2015 r. uruchomiony został projekt aktualizacji Planu Zachowania Ciągłości Działania oraz Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji. W ramach projektu opracowano regulacje dotyczące klasyfikacji informacji i systemów informatycznych, jak również wykonano klasyfikację funkcjonujących w Banku informacji. W obszarze ciągłości działania uregulowany został obszar dotyczący sposobu przeprowadzenia analizy wpływu zdarzeń na procesy biznesowe. Na podstawie nowej Metodyki analizy BIA (ang. Business Impact Analysis)

przeprowadzono proces analizy wszystkich procesów funkcjonujących w Banku, dla których zidentyfikowano wymagania interesariuszy wobec Banku. Powstała nowa Lista procesów krytycznych. W ciągu całego roku wykonano 20 testów odtworzeniowych systemów informatycznych. Znacznie rozszerzono zakres zrealizowanego testu głównego. Między innymi wykonano wielopoziomowe testy systemu zasilania awaryjnego, testy łącz telekomunikacyjnych, testy przełączeniowe systemów krytycznych. Zrealizowano również testy Lokalizacji Zapasowej oraz testy ewakuacji Centrali. Ważnym czynnikiem ograniczenia ryzyka w obszarze bezpieczeństwa informacji i ciągłości działania było podniesienie świadomości pracowników. Dla obu obszarów zrealizowane zostały dedykowane szkolenia i warsztaty.

10.3. *Rozwój technologii informatycznej*

W 2015 r. nakłady inwestycyjne na realizowane projekty i rozwój technologii informacyjnej wyniosły 12,0 mln zł i były niższe niż w roku poprzednim o 19,2 mln zł.

W ramach prowadzonych w ubiegłym roku 23 projektów, kontynuowano przedsięwzięcia z lat poprzednich oraz realizowano nowe inicjatywy, z tego:

- 1) 13 projektów dotyczyło wsparcia działalności biznesowej Banku i Zrzeszenia BPS;
- 2) 10 projektów dotyczyło obszaru mającego na celu zmniejszenie ryzyka operacyjnego i zwiększenie bezpieczeństwa infrastruktury teleinformatycznej oraz osiągnięcie zgodności z zaleceniami regulatorów.

Wśród zakończonych biznesowych przedsięwzięć rozwojowych znalazły się:

- 1) inicjatywy z obszaru portfela kredytowego, których realizacja przyczyniła się m.in. do wzrostu efektywności łącznej oceny wiarygodności i zdolności klienta instytucjonalnego. Należały do nich:
 - a) FLOW – narzędzie dedykowane do obsługi wniosków kredytowych, którego celem jest wsparcie reorganizacji procesu kredytowania w Banku,
 - b) Workflow (w zakresie kalkulatorów MSP) – narzędzie scoringowe z zaimplementowanymi metodykami oceny ryzyka kredytowego,
 - c) BIK Przedsiębiorca – narzędzie wpływające na zmniejszenie poziomu ryzyka kredytowego wynikającego z kredytowania przedsiębiorców;
- 2) inicjatywy z obszaru bezpieczeństwa i wymogów raportowych instytucji zewnętrznych/nadzorczych, których wdrożenie przyczyniło się do zwiększenia bezpieczeństwa informacji poprzez separację danych, kontrolę dostępu oraz rejestrację połączeń sesji zdalnych firm zewnętrznych. Dodatkowo, zapewniło zachowanie zgodności z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi. Wśród nich należy wymienić:
 - a) FUDO – system zarządzania i nagrywania połączeń do systemów Banku przez zewnętrznych administratorów,
 - b) WAF – system służący do zwiększenia bezpieczeństwa serwerów aplikacyjnych, stron internetowych oraz aplikacji webowych Banku,
 - c) sprawozdawczość MF – system spełniający wymagania Rozporządzenia Ministerstwa Finansów dotyczących przekazywania informacji NBP przez agentów rozliczeniowych, wydawców instrumentów płatniczych i pieniądza elektronicznego (wszystkie informacje o transakcjach na kartach płatniczych Zrzeszenia BPS),
 - d) NBP SESCO – obligatoryjny system do obsługi odprowadzeń/zasileń gotówki z NBP,
 - e) FATCA – system wspomagający dostosowanie działalności Banku do wymogów wynikających z ustawy FATCA,

- f) FTP – system oceny rentowności biznesowej, poprawiający jakość informacji zarządczej oraz umożliwiający dostosowanie istniejącego w Banku systemu wyceny transferu do wymogów Rekomendacji P Komisji Nadzoru Finansowego;
- 3) inicjatywy z obszaru optymalizacji infrastruktury teleinformatycznej, których wdrożenie przyczyniło się do obniżenia ryzyka związanego z używaniem niewspieranych rozwiązań, podniesienie niezawodności i wydajności systemów oraz optymalizację wykorzystania i redukcję kosztów z tytułu używania licencji;
- 4) inicjatywy na rzecz wsparcia działalności biznesowej Banku, spółek Grupy oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. W ubiegłym roku uruchomiono 7 nowych projektów, w tym m.in.:
 - a) MasterCard - wydawnictwo kart płatniczych MasterCard w Banku i w bankach spółdzielczych oraz wdrożenie programu lojalnościowego Rewards na podstawie umowy z MasterCard,
 - b) Kartosfera – wdrożenie Portalu kartowego Zrzeszenia BPS oraz usługi 3D Secure zwiększającej stopień bezpieczeństwa dla płatności realizowanych przez internet,
 - c) system Antyfraud - efektywne wykorzystanie wielu strumieni danych o zagrożeniach, pochodzących z programów Banku oraz dostawców zewnętrznych (automatyczne generowanie alertów o ryzyku związanym z klientem, transakcją, ryzykownymi powiązaniami biznesowymi podmiotów, niedozwolonymi praktykami wewnątrzbankowymi),
 - d) Spadkobiercy – dostosowanie Banku do nowelizacji Ustawy Prawo bankowe w zakresie obsługi informacji o rachunkach spadkobierców i spełnienia wymogu uczestnictwa w Centralnej Bazie Informacji o rachunkach,
 - e) Sidoma - integracja systemu bankowości internetowej e25 z systemem internetowym Sidoma Play Domu Maklerskiego Banku BPS S.A. oraz realizacja w czasie rzeczywistym przelewów z rachunków bieżących prowadzonych przez Bank na rachunki inwestycyjne Domu Maklerskiego.

Ponadto, w 2015 r. kontynuowano wdrażanie projektów, których realizacja umożliwi wypełnienie wymogów regulatora, zmniejszenie ryzyka operacyjnego oraz redukcję kosztów/wzrost przychodów. Należą do nich m.in.:

- 1) system do obsługi zajęć egzekucyjnych – centralizacja i usprawnienie procesu obsługi zajęć egzekucyjnych;
- 2) optymalizacja kosztów IT – reorganizacja (wymiana i modernizacja) oraz konsolidacja infrastruktury teleinformatycznej Banku i w efekcie redukcja kosztów utrzymania oraz ograniczenie ryzyka operacyjnego;
- 3) system do obsługi rozliczeń operacji na transakcjach pochodnych – obowiązek centralnego rozliczania (za pośrednictwem CCP) wystandaryzowanych transakcji pochodnych OTC, zgodnie z Dyrektywą EMIR;
- 4) IDM - zarządzanie tożsamością, czyli rolami i uprawnieniami użytkowników w systemach informatycznych;
- 5) system DealingBPS jako alternatywny kanał dla klientów Banku BPS S.A. i banków spółdzielczych do zawierania transakcji wymiany walutowej i transakcji depozytowych;
- 6) bankowość internetowa e25 - w zakresie udostępnienia klientom Banku wersji mobilnej;
- 7) rekomendacja D – zapewnienie zgodności z zapisami Rekomendacji D wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego wraz z doskonaleniem obszaru zarządzania bezpieczeństwem i IT w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

W ramach działań służących poprawie efektywności Banku wdrożono proces weryfikacji jakości nowo zawieranych oraz już funkcjonujących umów z dostawcami, kładąc szczególny nacisk nie tylko na wynegocjowanie niższych cen, ale również wyższej jakości usług, korzystniejszych procedur odbioru, płatności z dołu oraz możliwości skutecznego kontrolowania i egzekwowania od dostawców produktów i usług należnych Bankowi.

XI. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

11.1. Aktywa Banku

Według stanu na 31.12.2015 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 17,7 mld zł i stanowiły 99,9 % wielkości odnotowanej na koniec roku poprzedniego.

Tabela 17. Główne pozycje aktywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Kasa, środki w Banku Centralnym	977 862	1 357 048	379 186	138,8%
Należności od innych banków	564 295	900 261	335 966	159,5%
Pochodne instrumenty finansowe	6 292	6 133	-159	97,5%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 509 157	7 370 363	-138 794	98,2%
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	0	34 780	34 780	-
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	5 243 592	4 717 108	-526 484	90,0%
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	2 613 663	2 513 528	-100 135	96,2%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	470 339	534 947	64 608	113,7%
Wartości niematerialne	58 753	58 382	-371	99,4%
Rzeczowe aktywa trwałe	136 968	87 098	-49 870	63,6%
Pozostałe aktywa	158 138	144 214	-13 924	91,2%
Suma aktywów	17 739 059	17 723 862	-15 197	99,9%

W 2015 r. nastąpiło obniżenie poziomu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności (łącznie o 0,6 mld zł, tj. o 8,0 %), z uwagi na mniejszą kwotę środków ulokowanych w Banku przez banki spółdzielcze i pozostałych klientów, przeznaczoną do lokowania w powyższe instrumenty. Zwiększenie stanu aktywów nastąpiło natomiast w przypadku:

- środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 0,4 mld zł) – w związku z koniecznością utrzymania średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej;
- należności od innych banków (o 0,3 mld zł) – w rezultacie zwiększenia poziomu lokat złożonych przez Bank w bankach komercyjnych, co związane było z obserwowaną zmianą kształtu krzywej rentowności na dodatnią (po obniżce stóp procentowych w marcu 2015 r.) i możliwością realizacji większego przychodu odsetkowego. Dodatkowo, istotny wpływ na zwiększenie należności w powyższym zakresie miały zabezpieczenia stałe złożone przez Bank BPS S.A. w bankach komercyjnych, zgodnie z aneksowanymi w 2015 r. Umowami Zabezpieczającymi do Umów Ramowych Związku Banków Polskich. Dzięki tym działaniom Bank uzyskał dostęp do rynku instrumentów pochodnych stopy procentowej oraz znacznie poprawił swoje możliwości operacyjne na natychmiastowym i terminowym rynku walutowym.

11.2. Pasywa Banku

Suma bilansowa Banku w największym stopniu kształtowana jest przez zobowiązania wobec innych banków, które na koniec 2015 r. wyniosły 13,6 mld zł i stanowiły 76,8 % jej wartości. Na przestrzeni minionego roku odnotowano spadek powyższych zobowiązań o 1,1 mld zł, wynikający ze zmniejszenia poziomu depozytów głównych depozytariuszy Banku, tj. banków spółdzielczych. Powyższa sytuacja była wynikiem zmiany struktury środków lokowanych przez zrzeszone banki spółdzielcze - zwiększeniu uległa kwota zaangażowania z tytułu

emisji dłużnych papierów wartościowych, w tym przede wszystkim Bankowych Papierów Wartościowych, kosztem depozytów złożonych na zasadach rynku międzybankowego.

Tabela 18. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	44	42	-2	95,5%
Zobowiązania wobec innych banków	14 701 314	13 617 643	-1 083 671	92,6%
Pochodne instrumenty finansowe	6 722	3 419	-3 303	50,9%
Zobowiązania wobec klientów	2 115 411	1 975 592	-139 819	93,4%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	268 503	1 353 779	1 085 276	504,2%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	133 919	131 654	-2 265	98,3%
Kapitał własny ogółem	513 146	641 733	128 587	125,1%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	17 739 059	17 723 862	-15 197	99,9%

Według stanu na 31.12.2015 r. wolumen zobowiązań wobec klientów wyniósł 2,0 mld zł i w porównaniu do stanu uzyskanego na 31.12.2014 r. obniżył się o 139,8 mln zł. Było to głównie konsekwencją zmniejszenia kwoty depozytów klientów sektora instytucji rządowych i samorządowych.

W 2015 r. nastąpiło zwiększenie kapitałów własnych Banku o 128,6 mln zł. Wpływ na zaistniałą sytuację miała przeprowadzona w lutym 2015 r. emisja 24,1 mln szt. akcji serii M i N o łącznej wartości 60,1 mln zł, która po odliczeniu kosztów emisji w wysokości 1,0 mln zł zasilila kapitał zakładowy i zapasowy. Dodatkowo, odnotowano wyższą niż przed rokiem kwotę kapitału z aktualizacji wyceny, w związku z przeszacowaniem do wartości godziwej posiadanego przez Bank udziału w Visa Europe.

11.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. w 2015 r. zrealizował zysk brutto w wysokości 3,8 mln zł oraz netto w kwocie 2,0 mln zł. Uzyskane wyniki świadczą o skutecznie przeprowadzanym procesie restrukturyzacji i stopniowej poprawie sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku.

Tabela 19. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu odsetek	266 461	245 132	-21 329	92,0%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	45 996	47 306	1 310	102,8%
Przychody z tytułu dywidend	2 937	2 140	-797	72,9%
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany	36 350	29 595	-6 755	81,4%
Wynik na działalności podstawowej	351 744	324 173	-27 571	92,2%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	516	10 507	9 991	2 036,2%
Ogólne koszty administracyjne	229 551	229 896	345	100,2%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	-303 824	-100 979	202 845	33,2%
Wynik finansowy brutto	-181 115	3 805	184 920	-
Wynik finansowy netto	-158 958	1 987	160 945	-

Wynik z tytułu odsetek

W 2015 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 245,1 mln zł i był niższy od osiągniętego w 2014 r. o 21,3 mln zł, tj. o 8,0 %.

Tabela 20. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu odsetek:	266 461	245 132	-21 329	92,0%
Przychody z tytułu odsetek	635 084	468 704	-166 380	73,8%
Koszty z tytułu odsetek	368 623	223 572	-145 051	60,7%

Obniżenie wyniku odsetkowego w 2015 r. było przede wszystkim konsekwencją niższego niż przed rokiem średniego poziomu aktywów pracujących, w tym średniego stanu kredytów o ok. 0,5 mld zł i średniego stanu dłużnych papierów wartościowych o 1,2 mld zł.

Dodatkowo, spadek podstawowych stóp procentowych w marcu 2015 r. wpłynął na obniżenie rentowności niektórych produktów bankowych. Niższą niż w roku poprzednim marżę odsetkową odnotowano przede wszystkim na:

- depozytach klientów niebankowych (o 0,14 pp.) – co związane było ze strukturą zobowiązań tej grupy klientów, gdzie dominującą pozycję stanowiły depozyty terminowe o stałym oprocentowaniu, niezmiennym do terminu wymagalności;
- kredytach ogółem Banku (o 0,02 pp.) – co było efektem stopniowej spłaty kredytów udzielanych w okresach korzystniejszych cen na rynku kredytowym;
- depozytach banków spółdzielczych (o 0,01 pp.) – co było wynikiem oferowania BS-om w wybranych dniach promocyjnego oprocentowania dla depozytów krótkoterminowych (w celu zatrzymania odpływu ich środków) oraz utrzymywania oprocentowania depozytów bieżących na stałym poziomie w wysokości 0,2 %.

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat w 2015 r. wyniósł 47,3 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w 2014 r. był wyższy o 1,3 mln zł, tj. o 2,8 %.

Tabela 21. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	45 996	47 306	1 310	102,8%
z tytułu kredytów i pożyczek	21 209	18 854	-2 355	88,9%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	6 349	6 222	-127	98,0%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	15 371	19 705	4 334	128,2%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	7 161	7 419	258	103,6%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-3 217	-4 593	-1 376	142,8%
pozostałe	-877	-301	576	34,3%

Wzrost wyniku z tytułu prowizji odnotowano przede wszystkim w zakresie rozliczeń pieniężnych (o 4,3 mln zł), co związane było z wprowadzeniem począwszy od 2 marca 2015 r. opłaty za transakcje zasileń i odprowadzeń gotówkowych banków spółdzielczych oraz podwyższeniem tej opłaty z dniem 1 października 2015 r.

Poniżej wielkości uzyskanej przed rokiem ukształtował się natomiast wynik:

- od kredytów i pożyczek (o 2,4 mln zł) – głównie w efekcie mniejszej niż w 2014 r. kwoty udzielonych kredytów, szczególnie w segmencie przedsiębiorstw niefinansowych;
- z tytułu administracji wierzytelnościami (o 1,4 mln zł) – w rezultacie poniesienia wyższych niż w roku poprzednim kosztów prowizji płaconych do Centrum Finansowego Banku BPS S.A. za administrowanie wierzytelnościami trudnymi Banku.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ukształtowały się na poziomie 2,1 mln zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej w 2014 r. były niższe o 0,8 mln zł.

Tabela 22. Otrzymane dywidendy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Razem przychody z tytułu dywidend, z tego:	2 937	2 140	-797	72,9%
Dywidendy od jednostek podporządkowanych	1 609	675	-934	42,0%
Dywidendy od banków spółdzielczych	94	58	-36	61,7%
Dywidendy od innych banków	0	85	85	-
Dywidenda od KIR S.A.	1 234	1 322	88	107,1%

Obniżeniu uległa przede wszystkim kwota dywidend otrzymana przez Bank od spółek zależnych. W 2015 r. dywidendę wypłaciło jedynie Centrum Finansowe Banku BPS S.A. Pozostałe spółki z uwagi na trudną sytuację finansową lub rekomendacje KNF wstrzymały wypłatę dywidendy.

Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany

W 2015 r. Bank zrealizował wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 29,6 mln zł, tj. niższym od osiągniętego w 2014 r. o 6,8 mln zł.

Tabela 23. Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik na działalności inwestycyjnej, z tego:	18 759	14 968	-3 791	79,8%
na instrumentach dłużnych	10 561	11 894	1 333	112,6%
na instrumentach kapitałowych	8 198	3 074	-5 124	37,5%
Wynik na wycenie aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, z tego:	5 884	15 286	9 402	259,8%
instrumentów dłużnych	5 818	2 464	-3 354	42,4%
instrumentów pochodnych	66	12 822	12 756	19 427,3%
Wynik z pozycji wymiany	11 707	-659	-12 366	-
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany	36 350	29 595	-6 755	81,4%

Wynik na działalności inwestycyjnej wyniósł 15,0 mln zł, z czego kwota 11,9 mln zł dotyczyła operacji dłużnymi papierami wartościowymi, natomiast kwota 3,1 mln zł operacji wykonanych na instrumentach wyemitowanych przez fundusze inwestycyjne.

Wynik na instrumentach dłużnych został zrealizowany głównie na operacjach obligacjami Skarbu Państwa w rezultacie realizacji założonego scenariusza spadku rynkowych stóp procentowych oraz utrzymującego się zainteresowania banków spółdzielczych inwestycjami w obligacje skarbowe. Istotna część wyniku została zrealizowana na portfelu UDZ po sprzedaży obligacji skarbowych oraz komunalnych.

Wynik na instrumentach kapitałowych wygenerowano natomiast na obrocie jednostkami uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych oraz certyfikatami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych zamkniętych, a także sprzedaży akcji IT Card S.A.

Wynik na wycenie aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu ukształtował się na poziomie 15,3 mln zł i w porównaniu do osiągniętego w 2014 r. był wyższy o 9,4 mln zł. Za znaczny wzrost wyceny odpowiadają walutowe instrumenty pochodne zawierane z klientami Banku.

Wynik na wycenie instrumentów dłużnych ukształtował się na poziomie 2,5 mln zł i w całości został zrealizowany na obligacjach Skarbu Państwa w portfelu instrumentów przeznaczonych do obrotu.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł minus 0,7 mln zł, co było przede wszystkim konsekwencją:

- 1) osłabienia PLN w stosunku do głównych walut, co spowodowało przesunięcie wyniku walutowego na instrumenty pochodne. Wśród klientów Banku dominują eksporterzy sprzedający waluty w transakcjach terminowych. Osłabianie się waluty PLN powodowało dla Banku wzrost wyceny pozycji terminowych, przy spadku wyceny pozycji sprzedanej (zamknięcie ryzyka z tytułu transakcji terminowych).
- 2) niewielkiego zapotrzebowania na finansowanie na rynku międzybankowym ze względu na mniejszą niż w 2014 r. akcję kredytową Banku w segmencie kredytów walutowych. Brak konieczności zawierania transakcji FX Swap finansujących Bank w walutach obcych, przy zawieraniu transakcji przeciwnych w celu lokowania nadwyżek z depozytów klientów spowodował ujemny wynik na punktach swapowych.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

W 2015 r. wynik na pozostałej działalności operacyjnej Banku wyniósł 10,5 mln zł i był wyższy od wielkości odnotowanej w roku poprzednim o 10,0 mln zł.

Tabela 24. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, z tego:	516	10 507	9 991	2 036,2%
z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług	6 966	4 386	-2 580	63,0%
z tytułu sprzedaży i likwidacji majątku i aktywów trwałych	-1 155	4 790	5 945	-
z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji	1 376	1 140	-236	82,8%
z tytułu rezerw	803	-939	-1 742	-
z pozostałych tytułów, w tym:	-7 474	1 130	8 604	-
z tytułu zwrotu nadpłaconych składek KNF	890	830	-60	93,3%
z tytułu nabycia ZCP IT BPS	-5 136	0	5 136	-
z tytułu rozliczenia podatku VAT	-1 922	-405	1 517	21,1%
z tytułu dotacji z firmy VISA	0	381	381	-

Największy wpływ na wzrost wyniku z pozostałej działalności operacyjnej miało uzyskanie w grudniu 2015 r. przychodów ze sprzedaży czterech nieruchomości własnych Banku. Nabywcą powyższego majątku była jednostka podporządkowana Banku – BPS Nieruchomości Sp. z o.o., która powołana została w 2011 r. zgodnie

z założeniami strategii tworzenia Grupy Kapitałowej, w celu obsługi administracyjnej i zarządzania majątkiem Banku BPS S.A. W przyjętej w tym zakresie strategii założono, iż Bank będzie koncentrował się głównie na rozwoju sprzedaży usług, do świadczenia których statutowo został powołany, a zadania i czynności administracyjne przeniesione zostaną do wydzielonych spółek o charakterze infrastrukturalnym.

Dodatkowo, w 2014 r. nastąpiło obniżenie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej na skutek poniesienia kosztów związanych z zakupem wydzielonej w ramach Spółki IT BPS Sp. z o.o. Zorganizowanej Części Przedsiębiorstwa (ZCP), zgodnie z podpisaną w dniu 27 sierpnia 2014 r. umową pomiędzy Bankiem BPS S.A. a Spółką IT BPS (w wysokości 5,1 mln zł).

W 2014 r. odnotowano również koszty związane z korektą deklaracji VAT za rok poprzedni w wysokości 1,9 mln zł, podczas gdy w 2015 r. rozliczenie podatku VAT wyniosło minus 405 tys. zł.

Ogólne koszty administracyjne

Bank w 2015 r. prowadził efektywne działania w zakresie ograniczania ponoszonych wydatków. Pomimo znaczącego zwiększenia w ubiegłym roku obowiązkowych opłat na rzecz instytucji nadzorczych, ogólne koszty administracyjne ukształtowały się na poziomie zbliżonym do odnotowanych w 2014 r.

Tabela 25. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	229 551	229 896	345	100,2%
Koszty świadczeń pracowniczych	92 625	89 267	-3 358	96,4%
Koszty rzeczowe, w tym:	95 827	83 841	-11 986	87,5%
- ponoszone na rzecz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców	0	1 328	1 328	-
Koszty związane z BFG	12 464	25 483	13 019	204,5%
Koszty związane z KNF	2 087	1 851	-236	88,7%
Pozostałe koszty administracyjne	2 148	2 237	89	104,1%
Amortyzacja	24 400	27 217	2 817	111,5%

Funkcjonujący w Banku system zarządzania kosztami działania zapewnia właściwy nadzór i kontrolę nad ponoszonymi wydatkami, jak również ścisłe przestrzeganie przyjętych budżetów. W 2015 r. największe oszczędności odnotowano w przypadku kosztów rzeczowych, które w porównaniu do poniesionych w 2014 r. obniżyły się o 12,0 mln zł. Powyższa sytuacja związana była przede wszystkim z wygenerowaniem niższych niż przed rokiem kosztów w zakresie:

- 1) utrzymania i wynajmu budynków i lokali, co wynikało głównie z niższych niż w 2014 r. kosztów dotyczących czynszu budynku Centrali Banku (m.in. obniżenie stawek czynszu, zmiana metody jego waloryzacji);
- 2) usług świadczonych przez spółki IT BPS oraz BPS Nieruchomości, w związku z inkorporacją części pracowników spółek w struktury Banku;
- 3) reprezentacji i reklamy, głównie w rezultacie zmniejszenia kosztów materiałów reklamowych, reklamy w środkach masowego przekazu oraz wydatków reprezentacyjnych;
- 4) realizowanych projektów, m.in. na skutek reorganizacji oraz optymalizacji działań w ramach projektów, w efekcie czego część zadań planowanych do wykonania przez dostawców zewnętrznych wykonana została wewnątrz Banku.

Na poziomie niższym niż przed rokiem ukształtowały się również koszty świadczeń pracowniczych (o 3,4 mln zł), co związane było z ograniczeniem w 2015 r. kosztów benefitów pozapłacowych, niższymi kosztami wynagrodzeń

osobowych oraz brakiem zawiązania rezerwy na niewykorzystane urlopy (bieżące wykorzystywanie urlopów przez pracowników).

Jednocześnie odnotowano wyższe niż w 2014 r. koszty:

- 1) opłat na rzecz BFG – w związku z jednorazową wypłatą środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, jak również zmianą w 2015 r. wysokości stawek dotyczących obowiązkowej opłaty rocznej oraz opłaty ostrożnościowej, wnoszonych przez podmioty objęte obowiązkowym systemem gwarantowania;
- 2) amortyzacji (głównie licencji) – w związku z rozliczeniem zakończonych projektów.

Ponadto, w grudniu 2015 r. Bank zobowiązany był do utworzenia rezerwy na pokrycie składki na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (FWK) w wysokości 1,3 mln zł. W październiku 2015 r. Sejm przyjął Ustawę o wsparciu kredytobiorców, która zobowiązuje Banki do dokonania wpłat na FWK w wysokości proporcjonalnej do wielkości posiadanego portfela kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 90 dni.

Bez uwzględnienia obowiązkowych opłat na rzecz KNF, BFG oraz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, ogólne koszty administracyjne w 2015 r. były niższe od poniesionych w roku poprzednim o 13,8 mln zł, tj. o 6,4 %.

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Podejmowane przez Bank działania mające na celu poprawę jakości portfela kredytowego, w tym w szczególności zmniejszenie poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych, jak również dalsze zwiększanie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji wpłynęły na znaczącą poprawę wyniku z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości. Na koniec 2015 r. wynik ten wyniósł minus 101,0 mln zł, tj. ukształtował się na poziomie korzystniejszym niż na koniec 2014 r. o 202,8 mln zł.

Tabela 26. Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, z tego:	-303 824	-100 979	202 845	33,2%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	-236 229	-83 204	153 025	35,2%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-31 302	10 430	41 732	-
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-1 440	-873	567	60,6%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	-38 132	-29 134	8 998	76,4%
Wartości niematerialne	-363	0	363	-
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	4 083	1 859	-2 224	45,5%
Pozostałe	-441	-57	384	12,9%

W ubiegłym roku utworzono przede wszystkim niższe odpisy na kredyty i pożyczki udzielone klientom (o 153,0 mln zł), co było związane m.in. z faktem, iż transakcje, które przeszły w stan „defaultu” miały relatywnie dobre zabezpieczenie, pozwalające na pomniejszenie odpisu. Dodatkowo, w 2014 r. istniała konieczność dokonania wysokich odpisów dotyczących tzw. starego portfela (tj. kredytów udzielonych przed 31.12.2013 r.),

jako konsekwencja materializacji ryzyka kredytowego, wynikającego z błędnych decyzji podejmowanych w latach poprzednich.

11.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy

W roku 2015 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z póź. zm.);
- 4) Uchwała KNF Nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku.

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A.” oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.”.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, wprowadzającej zmiany w ustawie Prawo bankowe oraz postanowień Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 2015/850 z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany rozporządzenia delegowanego (UE) nr 241/2014 uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje, dane dotyczące adekwatności kapitałowej na 31.12.2014 r. zostały przeliczone i są prezentowane zgodnie z przepisami obowiązującymi w 2015 r.

Tabela 27. Adekwatność kapitałowa Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Fundusze własne ogółem	658 852	812 470	153 618	123,3%
Kapitał Tier I	418 610	509 029	90 419	121,6%
Kapitał Tier II	240 242	303 441	63 199	126,3%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego na:	8 816 444	8 562 790	-253 654	97,1%
ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	8 090 018	7 836 502	-253 516	96,9%
ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	698 965	700 119	1 154	100,2%
ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	24 864	24 920	56	100,2%
ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	2 597	1 249	-1 348	48,1%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	4,7%	5,9%	1,2 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy*	7,5%	9,5%	2,0 pp.	-

* Łączny współczynnik kapitałowy w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31.12.2014 wyniósł 7,7 %.

Według stanu na 31.12.2015 r. fundusze własne Banku ukształtowały się na poziomie 812,5 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2014 r. wzrosły o 153,6 mln zł, tj. o 23,3 %.

Wzrost funduszy własnych był przede wszystkim konsekwencją zrealizowanego w 2015 r. wzmocnienia kapitałowego w formie emisji akcji oraz obligacji podporządkowanych. Bank wyemitował w 2015 r. 24,1 mln szt. akcji własnych o wartości 60,1 mln zł oraz obligacje podporządkowane w kwocie 88,0 mln zł. Równocześnie, nastąpiło zmniejszenie kapitału Tier II o 27,5 mln zł w efekcie amortyzacji zobowiązań podporządkowanych wyemitowanych w latach poprzednich.

Istotny wpływ na wartość kapitału Tier I miało przeszacowanie do wartości godziwej posiadanego przez Bank udziału w Visa Europe. W związku z planowanym połączeniem organizacji płatniczych Visa Inc. z Visa Europe w II kwartale 2016 r. Visa Inc. zapłaci europejskim bankom, które dziś są posiadaczami akcji Visa Europe ekwiwalent finansowy w formie pieniężnej oraz w formie akcji uprzywilejowanych. Wartość ekwiwalentu zależna jest od udziału danego banku w dochodach generowanych przez Visa Europe. Bank BPS S.A. jako członek Visa Europe również będzie partycypował w części wypłaconego ekwiwalentu. Zgodnie z otrzymaną informacją potencjalny udział Banku w rozliczeniu transakcji ma wynieść 28,1 mln EUR, w tym 20,9 mln EUR w gotówce, oraz 7,2 mln EUR w akcjach Visa Inc. W związku z transakcją, na dzień 31 grudnia 2015 r. Bank dokonał przeszacowania posiadanego udziału w Visa Europe do wartości godziwej. Wartość godziwa na dzień 31 grudnia 2015 r. ustalona przez Bank wyniosła 25,3 mln EUR, tj. 107,6 mln zł. Zgodnie z art. 171a ust. 3 pkt 1) ustawy Prawo bankowe dotyczącym okresów przejściowych we wprowadzaniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, 40 % powyższej kwoty, po uwzględnieniu skutków podatkowych, zasililo kapitał Tier I Banku.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Bank w zakresie ryzyka kredytowego stosuje metodę standardową (SA), w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), a w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej metody standardowe zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko ukształtowała się na poziomie 8 562,8 mln zł i w porównaniu do wielkości osiągniętej w 2014 r. była niższa o 253,7 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe o 253,5 mln zł.

Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier I na koniec 2015 roku ukształtowały się na poziomach 9,5 % oraz 5,9 % i były wyższe od uzyskanych na koniec 2014 r. odpowiednio o 2,0 pp. i 1,2 pp.

XII. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

12.1. Akcjonariat

Na koniec 2015 r. kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 354 096 542 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 28. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Wartość akcji (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
Ogółem	354 096 542	354 096 542

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 84,75 % akcji, w tym banki zrzeszone 82,45 %.

Tabela 29. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	300 083 042	84,75%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	291 932 418	82,45%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,38%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	6 806 193	1,92%
Inne Banki Polskie	11 452 898	3,23%
Banki Zagraniczne	4 217 815	1,19%
Pozostali akcjonariusze:	37 734 999	10,66%
- osoby fizyczne	1 503 970	0,43%
- pozostali	36 231 029	10,23%
Bank BPS S.A.	607 788	0,17%
Razem	354 096 542	100,0%

W dniu 26 listopada 2015 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło Uchwałę nr 03/2015 w zakresie udzielenia Zarządowi Banku upoważnienia do podwyższania kapitału zakładowego Banku, poprzez emisję akcji o łącznej wartości nominalnej nie większej niż 84 000 000 zł, w drodze jednego lub kilku podwyższeń kapitału zakładowego, z możliwością pozbawienia przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, Akcjonariuszy w całości prawa poboru w stosunku do Akcji. Podwyższenie kapitału zakładowego Banku w ramach kapitału docelowego, stanowiło kontynuację i uzupełnienie analogicznego podwyższania kapitału zakładowego Banku ustalonego uchwałą Walnego Zgromadzenia nr 02/2014 z dnia 2 grudnia 2014 r., w wysokości 60 000 000 zł,

zrealizowanego na kwotę nominalną 24 057 127 zł. Planowane kolejne podwyższenia kapitału pozwolą na poprawę sytuacji finansowej Banku, a także korzystnie wpłyną na bezpieczeństwo prowadzonej działalności.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. Bank posiadał 607 788 z 1 134 268 sztuk akcji własnych, które nabył w 2012 r. od akcjonariusza mniejszościowego, w ramach kapitału rezerwowego na nabycie akcji własnych Banku, utworzonego na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 r. w wysokości 5 mln zł. Zmniejszenie ilości o 526 480 sztuk posiadanych przez Bank akcji własnych, wynikało z przeprowadzonych w IV kwartale 2015 r. transakcji sprzedaży części akcji na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych.

12.2. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Walne Zgromadzenie spośród osób reprezentujących akcjonariuszy Banku.

W 2015 r. skład Zarządu Banku funkcjonował w niezmienionym składzie. W dniu 27 stycznia 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Pana Zdzisława Kupczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Pana Artura Adamczyka na stanowisko Członka Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., któremu w ramach podziału kompetencji powierzono nadzór nad Pionem Finansów i Ryzyka w Banku. Skład Zarządu Banku w 2015 r. kształtował się następująco:

Tabela 30. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. w 2015 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r.:	
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu (od 27 marca 2013 r. do 26 stycznia 2015 r. Wiceprezes pełniący obowiązki Prezesa)
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu (od 6 czerwca 2013 r.)
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu (od 1 lipca 2014 r.)
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu (od 28 lipca 2014 r.)

Ponadto, w tym samym dniu Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła „Program postępowania naprawczego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na lata 2014-2019”, co skutkowało ustanowieniem w dniu 10 marca 2015 r. kuratora nadzorującego wykonywanie programu naprawczego przez Bank. Funkcja kuratora została powierzona Panu Włodzimierzowi Kicińskiemu.

Rada Nadzorcza kadencji obejmującej lata 2013-2017 działa od 2013 r. w niezmienionym składzie.

Tabela 31. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A. w 2015 roku

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Adam Jan Dudek	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Hrynkiewicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej
Józef Błażej Czysz	Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej
Paweł Antoni Kapel	Członek Rady Nadzorczej
Witold Marcin Morawski	Członek Rady Nadzorczej
Barbara Marta Pasierb	Członek Rady Nadzorczej
Piotr Janusz Piasecki	Członek Rady Nadzorczej
Hanna Barbara Ruszczyńska	Członek Rady Nadzorczej
Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej
Jerzy Woźniczko	Członek Rady Nadzorczej

12.3. Zasady Ładu Korporacyjnego

Decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 2 grudnia 2014 roku oraz Rady Nadzorczej, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. przyjął Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Stają się istotnym dokumentem programowym w strategicznej polityce korporacyjnej Banku, który kształtuje odpowiednie modele postępowania.

Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., wykonując Uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, implementuje Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 roku, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru i specyfiki działania Banku z następującymi wyjątkami:

- 1) nie stosuje się zapisu § 8 ust. 4 w brzmieniu: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego.” ;
- 2) nie stosuje się zapisu § 22 ust.1 i 2 w brzmieniu: „W składzie organu nadzorującego instytucji nadzorowanej powinien być zapewniony odpowiedni udział członków niezależnych, a tam gdzie jest to możliwe powoływanych spośród kandydatów wskazanych przez udziałowców mniejszościowych. Niezależność przejawia się przede wszystkim brakiem bezpośrednich i pośrednich powiązań z instytucją nadzorowaną,

członkami organów zarządzających i nadzorujących, znaczącymi udziałowcami i podmiotami z nimi powiązanymi. W szczególności niezależnością powinni cechować się członkowie komitetu audytu lub członkowie organu nadzorującego, którzy posiadają kompetencje z dziedziny rachunkowości lub rewizji finansowej.”;

- 3) nie stosuje się zapisów: § 11 ust. 3, § 49 ust.4, § 52 ust. 2, § 53, § 54, § 55, § 56, § 57 jako niedotyczących Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Poruszają one kwestie transakcji z podmiotami powiązanymi, modeli postępowania, jeśli w Banku nie funkcjonuje komórka audytu, wykonywania uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta.

Informacje dotyczące stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego w Banku BPS S.A dostępne są na stronie internetowej www.bankbps.pl

12.4. Statut Banku BPS S.A.

Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.

Zasady dotyczące dokonywania zmian statutu w Banku BPS S.A. odbywają się zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych oraz ustawy Prawo bankowe.

W celu zmiany statutu, zgodnie z art. 34 ustawy Prawo bankowe, Bank BPS S.A., niezależnie od zakresu spraw określonych w art. 31 ust. 3 Prawa bankowego, każdorazowo kieruje wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie decyzji w sprawie zmiany statutu Banku. W treści wniosku, zawarta jest treść projektowanej zmiany wraz z uzasadnieniem. Po uzyskaniu zgody KNF na dokonanie zmiany Statutu, projekt uzyskuje ostateczne zatwierdzenie przez Zarząd Banku BPS S.A., a następnie kierowany jest pod obrady Rady Nadzorczej Banku, w celu wydania opinii, o której mowa w § 1 pkt 9 Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku BPS S.A., zgodnie z którym Rada opiniuje wszelkie sprawy i wnioski wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie, informacja o treści projektowanej zmiany kierowana jest do akcjonariuszy Banku wraz z informacją o terminie i szczegółowej procedurze uczestnictwa w danym Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z przepisem art. 430 k.s.h. po podjęciu uchwały w sprawie zmiany statutu przez Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A., Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o ustaleniu tekstu jednolitego statutu, a następnie wniosek o wpis zmiany statutu kierowany jest do KRS.

W przypadkach szczególnych, stosowne uchwały organów Banku o zmianie statutu mogą być podejmowane przed uzyskaniem decyzji KNF pod warunkiem, iż wejdą w życie po uzyskaniu decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgromadzenie, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu Banku na zasadach określonych w Regulaminie obrad Walnego Zgromadzenia.

Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy;
- 2) podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat;
- 3) udzielanie członkom organów Banku absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;

- 4) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 5) zmiana statutu Banku;
- 6) podejmowanie uchwał w przedmiocie tworzenia i likwidowania funduszy specjalnych oraz uchwalanie regulaminów określających gospodarkę tymi funduszami;
- 7) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- 8) zatwierdzanie regulaminu działania Rady Nadzorczej;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia;
- 10) podejmowanie uchwał w przedmiocie zbycia przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach wniesionych przez akcjonariuszy, Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku, albo inne podmioty uprawnione, zgodnie z obowiązującymi przepisami i niniejszym Statutem;
- 12) ustalanie procedury dokonywania ocen odpowiedności i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczą Akcjonariusze Banku, którymi są przede wszystkim Banki Spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty. Akcjonariusze wykonują swoje prawo głosu osobiście lub przez wyznaczonych pełnomocników. Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i powinno być złożone w oryginale przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia, podczas rejestracji uczestników. Zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, banki spółdzielcze będące akcjonariuszami Banku są reprezentowane na Walnym Zgromadzeniu przez pełnomocników – wybranych przez Rady Nadzorcze tych banków w głosowaniu tajnym. Przedstawiciele akcjonariuszy i ich pełnomocnicy winni do pełnomocnictw załączyć wyciągi z odpowiednich rejestrów lub inne dokumenty wymieniające osoby uprawnione do reprezentowania akcjonariuszy.

Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, na Walnym Zgromadzeniu nie mogą wykonywać łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji.

Z uwagi na fakt, iż wszystkie akcje wyemitowane przez Bank są akcjami imiennymi, Walne Zgromadzenia zwoływane są za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską, wysłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej Zarządowi nie później niż na czternaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad. Wszystkie sprawy umieszczone w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej i Radzie Zrzeszenia do zaopiniowania.

Walne Zgromadzenie, jeżeli zostało zwołane prawidłowo, jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia są podejmowane zwykłą większością oddanych głosów, o ile Statut oraz Kodeks spółek handlowych nie wymagają większości kwalifikowanej. Uchwały podejmowane w zakresie zmian w Statucie Banku, zapadają większością 3/4 głosów oddanych. Uchwały podejmowane w zakresie wyłączenia prawa poboru zapadają większością 4/5 głosów oddanych. Uchwały na Walnym Zgromadzeniu podejmowane mogą być jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał porządkowych oraz w sprawie zwołania Walnego Zgromadzenia. W sprawach nieobjętych

porządkiem obrad można powziąć uchwałę, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie może zmienić porządek obrad w ten sposób, że zmieni kolejność poszczególnych punktów.

Akcjonariusze w trakcie obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo do zabrania głosu, którego udziela Przewodniczący Walnego Zgromadzenia. W razie potrzeby złożenia wyjaśnień Przewodniczący Walnego Zgromadzenia udziela głosu członkom Rady Nadzorczej lub członkom Zarządu Banku.

W zgłoszonej sprawie formalnej może zabrać głos najwyżej dwóch mówców, w tym jeden za wnioskiem, drugi przeciw oraz ewentualnie obecny na obradach ekspert, po czym Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Podczas obrad Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wniosków, pod warunkiem odczytania ich treści oraz złożenia w formie pisemnej do Komisji Uchwał i Wniosków.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia głosowania są jawne, chyba że przepisy ustanawiają wymóg przeprowadzenia głosowania tajnego, które jest obligatoryjne w szczególności w następujących sprawach:

- 1) przy wyborach Rady Nadzorczej Spółki,
- 2) przy rozpatrywaniu wniosków o usunięcie członków Rady Nadzorczej Spółki,
- 3) przy wnioskach o pociągnięcie członków Rady Nadzorczej do odpowiedzialności,
- 4) w sprawach osobowych.

Akcjonariusze nie mogą, ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy podejmowaniu uchwał dotyczących:

- 1) ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium,
- 2) sporów pomiędzy nimi a Spółką,
- 3) zwolnienia z zobowiązania wobec Spółki.

Na żądanie chociażby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie tajne bez względu na jego przedmiot.

12.5. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. nr 33, poz. 259 z późn. zmianami) osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

Z każdym z członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. była zawarta umowa o pracę obowiązująca w 2015 roku, przewidująca odprawę w razie nie powołania członka Zarządu na okres kolejnej kadencji, w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia miesięcznego brutto.

Ponadto, w okresie obowiązywania umowy, na każde wezwanie Rady Nadzorczej, istnieje możliwość podpisania przez członków Zarządu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Umowa ta może przewidywać okres od jednego do sześciu miesięcy obowiązywania zakazu konkurencji, w czasie którego pracownik będzie otrzymywał odszkodowanie w wysokości 50 % wynagrodzenia zasadniczego brutto za każdy miesiąc obowiązywania zakazu konkurencji.

W 2015 roku Bank Polskiej Spółdzielczości wypłacił członkom Zarządu łącznie 1 933 tys. zł wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w związku z pełnieniem funkcji w Zarządzie. W 2015 roku Bank nie wypłacił członkom Zarządu Banku BPS S.A. zmiennych składników wynagrodzeń.

Za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, niezależnie od ilości posiedzeń w danym miesiącu, członkowie Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. otrzymują miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe uzależnione od pełnionej funkcji oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw publicznych opublikowanego w Monitorze Polskim. W 2015 roku Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. wypłacił członkom Rady Nadzorczej łącznie 904 tys. zł.

12.6. Zmiany organizacyjne

W 2015 r. kontynuowano proces restrukturyzacji sieci sprzedaży. Nastąpiło przejęcie przez Departament Zarządzania Sprzedażą bezpośredniego zarządzania Oddziałami z równoczesną likwidacją 7 Oddziałów Regionalnych. Ponadto, przeprowadzono likwidację 4 Oddziałów (w przypadku 2 Oddziałów likwidacja placówki i jednocześnie ostatni dzień prowadzenia działalności operacyjnej przypadały na 31.12.2015 r.) oraz 5 Filii. Według stanu na 1 stycznia 2016 r. w Banku BPS S.A. funkcjonowało 47 placówek sprzedażowych, z tego 41 Oddziałów oraz 6 Filii.

W 2015 r. Bank prowadził działania mające na celu ograniczenie funkcji wsparcia w oddziałach. Departament Rozliczeń i Kart kontynuował prace związane z centralizacją obsługi zajęć komorniczych. Powadzono również prace związane z centralizacją analizy kredytowej, koordynowane przez Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym. Powołano nowy Departament Administracji Kredytowej, którego celem jest przejęcie do obsługi centralnej zadań związanych z redakcją umów kredytowych oraz administracją. Działania te pozwolą na zwiększenie jakości oraz bezpieczeństwa w procesie obsługi transakcji kredytowych.

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2015 r. ukształtował się na poziomie 1 120 etatów i był niższy od odnotowanego na koniec 2014 r. o 37 etatów. Spadek zatrudnienia związany był przede wszystkim z likwidacją placówek sprzedażowych.

12.7. Zarządzanie zasobami ludzkimi

Działania podejmowane w 2015 r. w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi miały na celu przede wszystkim zwiększenie efektywności pracy, jak również zapewnienie bezpieczeństwa i ograniczenie ryzyka operacyjnego, związanego z występowaniem nieefektywnych mechanizmów zarządzania pracownikami, w szczególności w procesach rekrutacji, szkolenia, oceny efektów pracy i kompetencji oraz motywowania pracowników.

Na początku 2015 r. po raz pierwszy przeprowadzono proces Oceny Pracowniczej zgodnie z nowymi zasadami przyjętymi w 2014 r. Ocenie podlegały kompetencje oraz poziom realizacji zadań. W ramach tego procesu zostały także wyznaczone po raz pierwszy cele do realizacji przez wszystkich pracowników Banku (MBO). Proces ten przebiegał zgodnie z metodą kaskadowania, zapewniając zaangażowanie wszystkich pracowników w realizację celów strategicznych Banku. Na początku 2016 r. planowana jest kolejna Ocena Pracownicza oraz pierwsze rozliczenie realizacji celów MBO.

W ubiegłym roku, wyłoniono zgodnie z zapisami Regulaminu awansów i sukcesji Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. stanowiska kluczowe w Banku. Rozpoczęto także proces przygotowywania sukcesorów na te stanowiska. Proces tworzenia kadry rezerwowej Banku stanowi bardzo istotny element zapewnienia ciągłości działania Banku i spełnienia wymogów rekomendacyjnych Nadzorczy.

Wdrożono nowy Regulamin adaptacji pracowników w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., którego celem jest skrócenie czasu potrzebnego na osiągnięcie pełnej efektywności pracowników na nowym stanowisku pracy, poprawa ich jakości pracy oraz zwiększenie zaangażowania.

W obszarze szkoleń, kontynuowano program rozwoju kompetencji w sieci sprzedaży - Akademię Asów Sprzedaży. Dzięki tym działaniom wszyscy pracownicy bezpośredniej obsługi klienta, tj. Dyrektorzy Oddziałów, Menadżerowie Sprzedaży i Doradcy Klienta mieli okazję na przełomie 2014 i 2015 roku doskonalić swoje kompetencje. W 2015 r. wdrożono także kolejne funkcjonalności na platformie e-nauka, takie jak na przykład elektroniczny obieg wniosków szkoleniowych. Udostępnione zostały szkolenia m.in. z zakresu bezpieczeństwa teleinformatycznego, ochrony danych osobowych oraz ryzyka operacyjnego. Szkolenia te miały na celu podniesienie świadomości pracowników w tych obszarach.

W ramach zarządzania ryzykiem kadrowym, dokonano corocznego przeglądu Instrukcji zarządzania ryzykiem kadrowym w Banku. W wyniku przeglądu Instrukcja została rozszerzona o dwa nowe wskaźniki, służące monitorowaniu niewykorzystanego urlopu oraz jakości rekrutacji. Dostosowano także regulację do zmian w strukturze organizacyjnej, w szczególności polegających na likwidacji Oddziałów Regionalnych/ Wojewódzkiego.

W 2015 r. kontynuowano prace mające na celu implementację wyników projektu wartościowania i opisów stanowisk pracy do Regulaminu wynagradzania Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Przesłano do związków zawodowych funkcjonujących w Banku projekt powyższego regulaminu oraz rozpoczęto konsultacje jego treści. Działania Banku w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi zyskały uznanie zewnętrznych instytucji, które w 2015 r. przyznały Bankowi godła takie jak: Solidny Pracodawca, HR Najwyższej Jakości oraz Przyjazna Rekrutacja.

W 2015 r. rozpoczęto prace nad wprowadzeniem jednolitych zasad wynagradzania w Grupie Kapitałowej. W obszarze zmiennych składników wynagrodzeń przyjęto wzorcową „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze” dla podmiotów zależnych. Celem Polityki jest zapewnienie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i zapobieganie podejmowania przez osoby zajmujące kluczowe stanowiska nadmiernego ryzyka wykraczającego poza limit zaakceptowany przez Radę Nadzorczą podmiotu zależnego.

W drugiej połowie 2015 r. przyjęto także Strategię wynagradzania w podmiotach zależnych Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Celem Strategii wynagradzania jest zapewnienie w podmiotach zależnych, współzależnych oraz stowarzyszonych wykwalifikowanych, zaangażowanych, lojalnych i wysoko zmotywowanych pracowników, niezbędnych do osiągnięcia biznesowego sukcesu Grupy. W ramach Strategii wynagradzania zdefiniowane zostały ramy zasad wynagradzania pracowników w podmiotach zależnych, w tym członków organów zarządzających, umożliwiające zapewnienie systemów wynagradzania ukierunkowanych na przedsiębiorczość, kreatywność oraz elastyczność. Działania podejmowane przez podmioty zależne w obszarze systemów wynagrodzeń będą miały na celu, przede wszystkim implementację spójnych i efektywnych systemów wynagradzania w Grupie, obejmujących wszystkie podmioty zależne, współzależne lub stowarzyszone.

12.8. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru

Podstawowym celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Bank posiada system kontroli wewnętrznej dostosowany do struktury organizacyjnej, który obejmuje jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz podmioty zależne z Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. Audyt przeprowadza się z zachowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i przepisów wewnętrznych Banku, w tym Polityki audytu wewnętrznego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Regulaminu Kontroli Wewnętrznej Banku BPS S.A.

W 2015 r. w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku BPS S.A. oraz w spółkach zależnych przeprowadzono łącznie 32 badania audytowe, w tym 5 audytów doraźnych. Zakres przeprowadzonych audytów obejmował m.in.:

- 1) kredytowe aktywa dochodowe;
- 2) działalność depozytową;
- 3) przestrzeganie procedur związanych z przeciwdziałaniem zjawisku prania pieniędzy;
- 4) funkcjonowanie wybranych systemów informatycznych w Banku, w tym system e25, FUDO;
- 5) proces zarządzania ryzykiem zawierania transakcji na instrumentach pochodnych;
- 6) zmienne składniki wynagrodzeń;
- 7) bezpieczeństwo systemów informatycznych wykorzystywanych przy realizacji rozliczeń pieniężnych;
- 8) analizę stopnia wdrożenia rekomendacji KNF dotyczących bezpieczeństwa płatności internetowych;
- 9) zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego;
- 10) analizę pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną;
- 11) adekwatność kapitałową;
- 12) ryzyko rynkowe;
- 13) prawidłowość udzielania i administrowania kredytami gotówkowymi;
- 14) zarządzanie ryzykiem koncentracji dużych zaangażowań;
- 15) operacje bankowe, w tym: prawidłowość podejmowanych działań dotyczących operacji kasowych i przelewów, likwidacji lokat terminowych;
- 16) spółki zależne Banku (Twój Leasing S.A.);
- 17) weryfikację transakcji kredytowych na etapie rozpatrywania wniosków kredytowych, monitoringu, klasyfikacji oraz ustalania utraty wartości klientów instytucjonalnych;
- 18) zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

W wyniku przeprowadzonych badań audytowych, Prezes Zarządu Banku wydał w 2015 r. łącznie 230 zaleceń poaudytowych dla jednostek i komórek organizacyjnych Banku BPS S.A.

Dodatkowo, w Banku wyodrębniona została komórka do spraw zgodności, a jej podstawowym zadaniem jest podejmowanie działań prewencyjnych, mających na celu zapobieganie narażaniu Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych skutków nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, w szczególności poprzez zapobieganie:

- 1) utracie reputacji oraz zaufania klientów, partnerów biznesowych i pracowników;
- 2) karom pieniężnym i odszkodowaniom;
- 3) negatywnym decyzjom ze strony instytucji/organów nadzorczych.

Poza w/w obowiązkami, komórka do spraw zgodności koordynuje wypełnianie w Banku obowiązków wynikających z Dyrektywy MiFID, w tym w szczególności przeprowadzanie klasyfikacji i oceny klientów, zarządzanie potencjalnymi konfliktami interesów, zawieranie transakcji własnych przez osoby powiązane.

Bank, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zasadach Ładu Korporacyjnego wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, zagwarantował niezależność funkcjonowania komórki do spraw zgodności, m.in. poprzez:

- 1) wyodrębnienie komórki w strukturze organizacyjnej Banku;
- 2) możliwość bezpośredniego komunikowania się z Zarządem Banku i Radą Nadzorczą oraz bezpośredniego raportowania do tych organów;
- 3) sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad tą komórką przez Prezesa Zarządu;
- 4) powoływanie i odwoływanie kierownika komórki ds. zgodnością za zgodą Rady Nadzorczej.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków ryzyka braku zgodności w Banku, zgodnie ze Strategią Banku w obszarze zarządzania ryzykiem bankowym, została przyjęta zasada zerowej tolerancji na ryzyko braku zgodności. Zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności oznacza brak akceptacji zdarzeń powodujących powstanie ryzyka podlegającego zarządzaniu oraz natychmiastowe podejmowanie działań ograniczających ryzyko.

12.9. Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych

Kontrola wewnętrzna

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest realizowany w ramach Pionu Finansów i Ryzyka. Podstawowymi elementami pozwalającymi na realizację procesu są przyjęte przez Zarząd Banku Zasady rachunkowości, oraz sporządzane na ich podstawie zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych Banku. W konsekwencji ewidencji zdarzeń powstają księgi Banku, będące w dalszej kolejności podstawą sporządzenia sprawozdań finansowych.

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych zidentyfikowano następujące rodzaje ryzyka:

- 1) ryzyko błędnych danych wejściowych;
- 2) ryzyko niewłaściwej prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych;
- 3) ryzyko zastosowania błędnych szacunków;
- 4) ryzyko braku integracji systemów IT i aplikacji operacyjnych i sprawozdawczych.

W celu ograniczenia wyżej wymienionego ryzyka określono strukturę procesu sporządzania sprawozdań finansowych w dwóch warstwach: aplikacyjnej i merytorycznej.

Część aplikacyjna procesu składa się z przepływu danych z podstawowych systemów operacyjnych Banku poprzez szereg interfejsów do bazy danych sprawozdawczych, na której osadzone są aplikacje sprawozdawcze. Warstwa aplikacyjna podlega kontrolom zgodnym z przyjętą w Banku polityką bezpieczeństwa systemów IT. Kontrole w szczególności obejmują zarządzanie użytkownikami, zarządzanie środowiskiem developerskim, integralność systemów przesyłania danych, w tym prawidłowość działania interfejsów pod kątem kompletności transferu danych z systemów operacyjnych do środowiska sprawozdawczego. Dla potrzeb prawidłowości zarządzania procesem sporządzania sprawozdań finansowych, został przygotowany opis procesu według przyjętych w Banku Zasad sporządzania sprawozdania finansowego Banku BPS S.A., który zawiera wszelkie czynności występujące w procesie, a także określenie ich wykonawców. Ponadto, opis zawiera wskazanie kluczowych punktów kontrolnych.

Opis przyjętych przez Bank szacunków, zgodnych z MSR/MSSF, został ujęty w polityce rachunkowości. Szczegółowy opis zasad rachunkowości został ujęty w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, w części „Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające” oraz „Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości”.

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Wyboru niezależnego biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza Banku na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu.

W dniu 5 sierpnia 2015 roku Rada Nadzorcza Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w Warszawie jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za lata 2015 - 2019. Umowa na przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego Banku została zawarta w dniu 2 września 2015 roku. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Banku zawarte są w notcie 48 Jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

XIII. DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS

Strategia działań reklamowych i promocyjnych w 2015 r. ukierunkowana była przede wszystkim na:

- 1) wspieranie sprzedaży i pozyskiwanie nowych klientów (działania promocyjne dla nowych produktów i usług Banku BPS S.A. w podstawowym zakresie: facebook, strona bankbps.pl, ulotka, plakat, baner etc.);
- 2) przygotowanie działań promocyjnych na rzecz banków spółdzielczych o zasięgu ogólnopolskim, realizowanych ze środków pochodzących z Funduszu Promocyjnego.

W czerwcu 2015 r. Bank zakończył drugą edycję programu edukacyjnego TalentowiSKO. Program skupia pod jednym logo dotychczasowe działania banków spółdzielczych, realizowane w ramach Szkolnych Kas Oszczędności. Podczas tej edycji przeprowadzono trzy konkursy:

- 1) „Dziś oszczędzam w SKO, jutro w Banku Spółdzielczym” – dla szkół podstawowych;
- 2) „Spółdzielnia dobrych serc” – dla szkół gimnazjalnych;
- 3) „Inkubator szkolnych biznesów” – dla szkół ponadgimnazjalnych.

Do konkursów przystąpiło ponad 30 000 dzieci i młodzieży – członków SKO z 320 szkół, które prowadzą działania pod patronatem 84 banków spółdzielczych z Grupy BPS. Laureatów konkursów wyłoniono w czerwcu 2015 r. We wrześniu 2015 r. Bank ogłosił kolejną, III edycję Programu. Dodano nowe scenariusze lekcji o finansach. Stanowią one uzupełnienie podstawy programowej z zakresu finansów i przedsiębiorczości w szkołach. Nazwa konkursu dla szkół podstawowych zmieniona została na „Oszczędzanie w SKO procentuje w Banku Spółdzielczym”.

W programie nadal wykorzystywane i rozwijane są narzędzia takie jak:

- 1) strona talentowisko.pl (od września 2014 r. na www.talentowisko.pl odnotowano 127 210 wejść, ponad 250 szkół prowadzi na stronie szkolnego bloga);
- 2) profil na Facebooku – Talentowisko (profil programu lubi ponad 4 420 osób);
- 3) materiały promocyjne (foldery informacyjne dla szkół i banków, plakaty, książeczki SKO i karty ewidencyjne, szablon prezentacji power point, szablon banneru na stronę www, naklejki dla szkół i banków uczestniczących w programie, wzór listu intencyjnego do dyrektora szkoły).

W 2015 r. Bank przeprowadził dwie kampanie promocyjne banków spółdzielczych realizowane ze środków Funduszu Promocyjnego. Kampanie wykorzystywały motyw zielonego fotela symbolizującego dobrą obsługę w bankach spółdzielczych. Inicjatywa miała na celu podkreślenie wyjątkowego, indywidualnego podejścia do klienta. W pierwszej kampanii „Banki Spółdzielcze Najbliżej Ludzi” przygotowany został spot telewizyjny, spot kinowy, materiały reklamowe do ekspozycji w pociągach PKP, w autobusach miejskich, na facebooku oraz portal najblizejludzi.pl. W drugiej kampanii promowany był „Wygodny kredyt w Bankach Spółdzielczych”. Kampania emitowana była w największych stacjach telewizyjnych i na portalach internetowych. Kampaniom towarzyszyły działania na portalu Facebook na profilu banków spółdzielczych „Najbliżej ludzi”.

W 2015 r. Bank ściśle współpracował z mediami, informując o najważniejszych wydarzeniach i osiągnięciach swoich oraz zrzeszonych z nim banków spółdzielczych. Generując publikacje medialne budował pozytywną reputację instytucji.

Bank zaangażowany był również jako uczestnik i współorganizator konferencji branżowych, poświęconych tematyce bankowości spółdzielczej, m.in. Forum Liderów Banków Spółdzielczych, Kongres Gmin Wiejskich, debata w Polskim Towarzystwie Ekonomicznym.

Bank wydawał magazyn „Bank Wspólnych Sił”, który relacjonuje najważniejsze wydarzenia w Grupie BPS i promuje sektor bankowości spółdzielczej. Magazyn prezentowany jest na stronie www.bankbps.pl oraz przesyłany mailowo do banków spółdzielczych.

XIV. PERSPEKTYWY ROZWOJU I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

W planie finansowym na 2016 r. Bank założył m.in. kontynuację działań mających na celu dalszą poprawę jakości zarządzania ryzykiem, zwiększenie efektywności w obszarze restrukturyzacyjno-windykacyjnym, jak również wzrost skuteczności działań sprzedażowych prowadzonych w placówkach bankowych. Przyjęto ponadto utrzymanie dyscypliny w zakresie ponoszonych przez Bank wydatków.

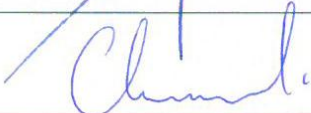
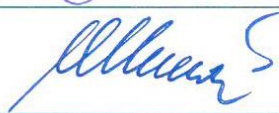
Wejście w życie z dniem 1 października 2015 r., określonego w regulacyjnym pakiecie CRD IV/CRR, wymogu w zakresie minimalnego poziomu wskaźnika pokrycia wpływów netto (LCR) spowodowało, że zarządzanie płynnością w sposób gwarantujący zabezpieczenie płynności finansowej Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych na poziomie zgodnym z wymogami nadzorczymi i adekwatnym do skali prowadzonej działalności, stało się jednym z głównych wyzwań Banku na 2016 r. i na lata następne. Podstawowym elementem budowy bezpieczeństwa płynnościowego Systemu Ochrony stał się depozyt obowiązkowy, który został złożony przez uczestników Systemu Ochrony w dniu 29 stycznia 2016 r. Dzięki temu zgromadzone zostały środki zapewniające stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności uczestnikom Systemu Ochrony, opartego o zakupione ze środków tego depozytu instrumenty o wysokiej płynności, tj. dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski.

Rok 2016 będzie okresem trudnym ze względu na realizację szeregu inicjatyw ważnych zarówno z punktu widzenia Banku, jak i całego Zrzeszenia. Pełna realizacja celów i zadań przyjętych w planie finansowym na 2016 r. wymagać będzie prowadzenia wzmożonych i konsekwentnych działań we wszystkich obszarach funkcjonowania Banku. Niemniej, stanowić ona będzie kolejny krok w kierunku bezpiecznego i stabilnego rozwoju zarówno Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych. Zakłada się, że rentowność działania mierzona poziomem osiąganego zysku w kolejnych miesiącach 2016 r. będzie systematycznie rosła i na koniec bieżącego roku osiągnie poziom założony w programie naprawczym.

Należy jednak podkreślić, że na powodzenie działań założonych na 2016 r., zasadniczy wpływ będzie miała realizacja dokapitalizowania Banku w formie emisji akcji własnych i obligacji podporządkowanych. Wzmocnienie kapitałowe w planowanej wysokości, zapewni bufor bezpieczeństwa niezbędny do realizacji planowanych zadań.

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu	
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu	
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu	
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu	

Warszawa, 23 maja 2016 r.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. zawiera 47 ponumerowanych stron.